

Klub mladih raziskovalcev in mentorjev
IV. osnovna šola Celje
Mladi za Celje

OBČINSKI GRBI NA CELJSKEM

(Raziskovalna naloga iz zgodovine)

Strani: 49
Grafikoni: 4
Tabele: 7
Slike: 9
Prilog: 3

Mentor: Mojmir Mosbrucker

Avtorice: Zoja Čudić, 9.a
Alin Hrastar, 9.a
Ana Mlinarević, 9.a

Celje, marec 2022

"Ni vse heraldika, kar je heraldiki podobno!"

(Osnovno izhodišče sodobne heraldike)

Kazalo vsebine	2
Povzetek	3
1 UVOD	4
1.1 Heraldika in grbi	4
1.1.1 Heraldika ali grboslovje	4
1.1.2 Grb	5
1.1.3 Heraldična pravila.....	6
1.2 Obravnavane občine na Celjskem	7
2 NAMEN RAZISKAVE IN METODOLOGIJA DELA	8
2.1 Namen raziskave	8
2.2 Metodologija dela	8
3 OBČINSKI GRBI NA CELJSKEM	9
3.1 Občine in njihovi grbi.....	9
3.2 Heraldične prvine občinskih grbov	27
3.2.1 Heraldični ščit	27
3.2.2 Podoba	28
3.2.3 Barve	29
3.2.4 Heraldična analiza občinskih grbov	30
3.3 Poznavanje občinskih grbov in mnenje občanov o grbih	36
3.3.1 Poznavanje občinskih grbov	37
3.3.2 Mnenje anketiranih o občinskih grbih	38
3.3.3 Pojavljanje občinskih grbov	39
3.4 Razprava	42
4 ZAKLJUČEK	44
Viri in literatura	45
Priloge.....	47

Povzetek

Avtorice v raziskavi proučujejo, predstavljajo in analizirajo izgled, vsebino in heraldično ustreznost občinskih grbov 23 občin v celjski ekonomski regiji.

V uvodu s pomočjo literature navajajo strokovne osnove grboslovja.

V osrednjem delu opisujejo in heraldično analizirajo občinske grbe ter povzemajo mnenje anketiranih o občinskih grbih, njihovo poznavanje grbov ter pojavljanje grbov.

V raziskavi ugotavljajo, da je večina obravnavanih grbov unikatnih in prepoznavnih, vendar je njihova simbolika izrazno predstavljena le v dveh tretjinah primerov. Tri četrtine grbov imajo jasne, nazorne in poenostavljeno prikazane motive ali podobe. Samo četrtina podob na obravnavanih grbih je ustrezno postavljenih in predstavljenih. Velika večina grbov je sestavljena v predpisanih heraldičnih barvah, a so pri polovici grbov neustrezno zložene.

Petina vprašanih ljudi ne pozna vsebine - simbolike občinskih grbov, večina anketiranih je z grbom domače občine "zelo zadovoljna". Grbi se največkrat pojavljajo na uradnih listinah, v javnih ustanovah, v občinskih glasilih in na različnih arhitekturnih elementih.

V razpravi zaključujejo, da niso potrdile nobene postavljene raziskovalne hipoteze, in povzemajo ter utemeljujejo rezultate.

1 UVOD

Prve grbe so v Evropo prinesli vitezi, ki so se vrnil s prve križarske vojne v 11. stoletju. Grbe so uporabljali oklepljeni vitezi, da so se lahko v bitkah prepoznavali med seboj. Zaradi velikega števila grbov so **heraldi** ali heroldi, posebni glasniki-odposlanci plemiških gospodov, začeli sestavljati sezname vseh grbov. Heraldiki so vedeli vse o ščitih. Po bitkah so prav oni pregledovali žrtve in jih preštevali, saj so jih edini prepoznavali po grbih. Bili so nedotakljivi; nihče jih ni smel napasti ali ogrožati. Bili so neoboroženi, v rokah pa so nosili belo palico kot znak posredniške funkcije (Pomožne zgodovinske vede, 2016). Sprva so grbe uporabljali le plemiči, vladarji, kasneje pa tudi obrtniški cehi, mesta, posamezni meščani, države. Grbe proučuje heraldika.

1.1 Heraldika in grbi

1.1.1 Heraldika ali grboslovje

Heraldika ali grboslovje je veda, ki se ukvarja s proučevanjem in opisom nastanka, zgodovine in oblikovanja grbov (Fran, 2020). Zaradi obilice simbolike, ki se pojavlja v grbih, je grboslovje v tesni prepletenosti z rodoslovjem, sociologijo, umetnostno zgodovino ter politično, gospodarsko, cerkveno, socialno idr. zgodovino (Heraldika, 2004).

Grboslovje delimo na teorijo grboslovja, zgodovino grboslovja, grboslovno pravo in grboslovno oblikovanje in slikanje. Teoretična heraldika se ukvarja z zakoni in pravili vsebine grbov, hkrati pa se ukvarja tudi s samo zgodovino grbov in grboslovja. Praktična heraldika se ukvarja z oblikovanjem grbov, s heraldično pravilno predstavo vseh delov grba, po že predpisanih pravilih in zakonih heraldične teorije. Heraldično pravo obsega pravno podlago za uporabo grbov, pečatov, nadzor nad unikatnostjo in posest nad njimi (Jurečič, 2004).

Heraldika je bila sprva povezana z evropskim plemstvom in vladarskimi dinastijami, vendar se je kmalu prilagodila tudi tako, da je služila narodom, mestom, cerkvi, cehom ter meščanskim in kmečkim rodbinam. Ločimo osebno/rodbinsko grboslovje (meščansko, plemiško), lokalno grboslovje (krajevno, pokrajinsko, državno), cerkveno grboslovje in grboslovje stanovskih društev. Kot veda se je prilagodila burnim družbenim spremembam ter postala varuh moderne simbolike teritorijev, rodbin, državnih institucij in Cerkve (Jurečič, 2004).

"Prvi enostavni grbi so se pojavili leta 1150, ko se je na ozemlju današnje Francije začel pojavljati gotski umetnostni slog ... Osebno (viteško) heraldiko so utemeljile križarske vojne (od konca 11. do konca 13. stol.). V začetku so si grbe privzemali viteški vojščaki sami ... Ob veliki množičnosti tega pojava je nastala potreba po likovnem redu na ščitih in po urejenosti področja na sploh, s čimer je že nastajalo heraldično pravo.

... Od približno sredine 13. stoletja so heraldiko začeli prevzemati oblastniki (knezi, kralji, cesarji). Na dvorih so bile ustanovljene posebne pisarne, ki so pravno in likovno urejevale podeljevanja statusov plemenitosti najzaslužnejšim podanikom... V posameznem dokumentu so bili pod osebnimi zaslugami prejemnika zapisani opis grba, njegova barvna upodobitev ter opečateno potrdilo izdajatelja. S podobnimi dokumenti so vladarji povzdigovali tudi pomembnejša naselja v trge ali mesta ... Zunanji dokaz za določene pravice je bil podeljen grb ... zato omenjene podelitvene listine imenujemo "**grbovnice**" ... V današnjih slovenskih razmerah nekdanjo zgodovinsko grbovnico

predstavlja odločba, ki jo kandidatu, na osnovi strokovne presoje posebne komisije, izda Arhiv Republike Slovenije ... Za vpis v heraldični register morajo biti grbi izrisani po zakonitostih restituirane heraldične teorije slovenskega grboslovja (glej v nadaljevanju, op. a.), razen v primeru, da je grb zgodovinski in izpričan z grbovnicco ..." (Jurečič, 2009, str. 4-5).

"Heraldika je prvič zašla v **krizo**, ko je prišlo do propada viteštva in njegovih vrednot ... Druga velika kriza je nastopila s francosko revolucijo 1789, ko so francoske revolucionarne oblasti velik del svoje bogate heraldike preprosto izbrisale in se odpovedale tudi njenemu nadaljnjemu vodenju ... V razgibanem 19. stoletju je heraldiko, zaradi novega zanimanja za srednji vek, po svoje oživila romantika ... Ljudje, ki so se ukvarjali z grafičnim oblikovanjem – slikarji, grafiki, graverji, oblikovalci, arhitekti – so želeli heraldiko nestrokovno prenoviti s slikovnimi dopolnitvami ... Heraldiki je grozilo "zlitje" s splošnim znakovstvom¹ ... Četrta večja kriza heraldike se je začela po koncu prve svetovne vojne, ko so jo komunistično usmerjeni režimi nekaterih držav prepovedali celo z zakoni.

... V zadnji četrtini 20. stoletja se je končno začela prepotrebna **restitucija ali prenova**, ki ponovno oživlja bistvo izvirne heraldike iz obdobja pozne gotike v 15. stoletju ... Obsega sklop grafičnih in vsebinskih pravil, ki heraldiko s prilagoditvami umešča v sodobni čas ... Nesledenje heraldičnim zapovedim je pri grbih nedopustno; dovoljeno pa je pri znakih - emblemi. Temelj heraldične restitucije je, da ni vse heraldika, kar je heraldiki podobno" (Jurečič, 2009, str. 5 -7).

1.1.2 Grb

Grb² je trajno barvno in simbolno znamenje za identifikacijo nositelja, oblikovano po heraldičnih pravilih. Lahko je simbol posameznika, družine ali roda ter posvetne, cerkvene in upravne ustanove - mesta, organizacije, društva ali države, v Sloveniji tudi občine (Jurečič, 1998).

Grbi so nastali v srednjem veku za vojaško označevanje. Ti individualni **dedni znaki**, upodobljeni na obrambnem orožju, so s prenašanjem iz roda v rod zaznamovali dinastije in rodbine ter pomagali graditi **identiteto**. Ko so v šestnajstem stoletju vitezi prenehali poslikavati svoje ščite, so grbi služili le še za prepoznavnost ali okras. Tudi meščani so imeli grbe, za katere so značilne figuralne podobe, ki predstavljajo različna obrtniška orodja in izdelke (Otorepec, 2001).

V grbih so na ščitu **simbolno** predstavljene različne vsebine (motivi, liki, živali, naravne posebnosti, barvna simbolika), ki so tipične za določena območja, osebe, ustanove, njihove posebnosti ali vrednote. Vsak grb se mora od drugih čimbolj **razlikovati** in biti istočasno čimbolj **prepoznaven** ..." (Jelinčič, 2008, str. 79).

¹ "Emblemografija sodi v poljubno označevanje poklicev, v poslovno oglaševanje (podjetniške znamke), v turistično in športno identifikacijsko simboliko (turistični znaki, športni znaki, klubske značke) itd." (Jurečič, 2009, str. 5).

² Vitez je imel en sam grb, ki ga je nasledil prvorojenec; ostali sinovi so uporabljali le izpeljanke očetovega grba. Slovenska beseda "grb" izhaja iz nemške besede "Erbe" - nasledstvo (Pomožne zgodovinske vede, 2016).

Grb mora biti najprej **blazoniran**³ - predstavljen v odloku ali kakšni drugi pisni obliki, kjer je navedeno, kdo podarja grb, naštetih so dejanja in vrednote prejemnika grba ter njegov status in dodan heraldični opis oblike, barv in drugih atributov grba. "Če je upodobljeno znamenje mogoče blazonirati, pridobi pomen grba. Šele grb in blazon skupaj tvorita heraldično celoto."⁴ (Hribovšek, 2007)

Grb nikoli ne sme biti natančno določen z merskimi razmerji, ki se ne smejo spreminjati; lahko ga predstavljamo na različne načine, pri čemer vsakemu umetniku dopuščamo **svoboden pristop**, a mora ohraniti z listino zapovedane attribute. Grbov ne smemo samostojno nadgrajevati in sestavljati (Jelinčič, 2008).

1.1.3 Heraldična pravila

Grb je lahko vsak izbran oziroma podeljen znak ali podoba, če ustreza heraldičnim normam:

1. Podoba mora biti predstavljena na ščitu heraldično priznane oblike⁵.
2. Podoba mora biti izrisana po mednarodno veljavnih grboslovnih normah, v duhu restituirane heraldike.
3. Uporabljene morajo biti le heraldične barve, torej črna, rdeča, modra in zelena, ter "heraldični kovini" zlato in srebro (ki ju nadomeščamo z rumeno oziroma belo barvo).
4. Zložljivost oziroma ločljivost barv ter kovin v grbu mora biti pravilno upoštevana. Črna, rdeča, modra in zelena barva so med seboj v paru ali trojici nezložljive. Nezložljivi med seboj sta tudi obe kovini, torej zlato in srebro.
5. Upodobitev grba mora biti tako umetniško izvedena, da zagotavlja razumljivo heraldično simboličnost in hkrati markantnost slikovnega sporočila. Pri tem poetičnost heraldičnega izraza ne sme kvariti njegove sporočilnosti. Heraldika poudarja markantnost figur in zanemarljive elemente.
6. Upodobitev heraldično priznanega atributa mora zagotavljati njegovo izvirno enkratnost (unikatnost), npr. heraldični orli se morajo razlikovati po svojem izrisu in barvah.
7. Grb mora predstavljati istovetnost - identiteto svojega lastnika, torej fizične ali pravne osebe. Kdorkoli vodi⁶ grb, sme imeti samo enega.
8. Če je po zgornjih normah upodobljeno znamenje mogoče blazonirati, dobi pomen grba. Šele grb in blazon skupaj tvorita celovitost heraldičnega pojma (Jurečič, 2004).

³ Blazon je čim krajša, nedvoumno jasna, heraldično strokovna besedna predstavitev grba (Hribovšek, 2007). Le blazon ima pomen pravno veljavnega dokumenta, medtem ko je grb pravzaprav slikovna barvna predstavitev blazona. Pravno torej grb lahko uveljavljamo le z dobrim (strokovno napisanim) blazonom, brez tega ga tudi ni mogoče pravno ščititi (Heraldika, 2004).

⁴ Enobarvni ščit še ni grb in sama risba grba še nima veljave grba, temveč predstavlja le informacijo o njem. Za razliko od grba imenujemo **emblem** tisti znak, ki oblikovno in upodobitveno ni podvržen nobenim drugim kot trenutnim tržnim zakonitostim. Emblem nima blazona ali grbopisa, temveč le geometrijski opis, kadar je to potrebno. Seveda pa je lahko tudi emblem v funkciji simbola (Hribovšek, 2007).

⁵ Vsak razdeljeni grb ima desno (pozitivno) in levo (negativno) heraldično stran, ki je določena z vidika ščitonosca in ne opazovalca. Smiselni sta po 2 razdelitvi (navpična - sekanje, vodoravna - delitev). Postrani postavljen ščit pomeni, da je grb zelo star (13. stoletje ali prej); kasnejše upodobitve so bile pokončne. Prečno postavljene prečke, lente, šrafure in podobno označujejo grbe nezakonskih potomcev. Pri spajanju grbov dveh družin/ustanov je v sredini (na heraldični desni) grb najpomembnejše, simboli manj pomembnih se nahajajo okoli sredine. Grb žene je na levi ali spodnji heraldični strani ščita (Jelinčič, 2008).

⁶ "Voditi" grb pomeni, da je podeljen imetniku - da ima grb lastnika, ki z njim pravno upravlja in ga uporablja.

1.2 Obravnavane občine na Celjskem

"**Regija** je beseda latinskega izvora in pomeni prostorsko omejeno okolje... Navadno je omejena na teritorialni, funkcionalni, politični in družbeni prostor ..." (Gologranc, 2012, str. 14). "Problematika regij in regionalizacija je zapletena in multidisciplinarna, saj se v njej prepletajo različne prvine (geografske, zgodovinske, politične, etnične, jezikovne, gospodarske idr.) ..., še vedno pa ne obstaja povsem ustrezna in enotna definicija regije ..." (Haček, Kukovič, 2020, str. 15)

V raziskavi smo "celjsko območje" obravnavali po **ekonomski regionalizaciji**, kot jo je izvedla Gospodarska zbornica Slovenije leta 2015. Problem tovrstnih regionalizacij so hitre družbene spremembe in posledično zastarele členitve. "Predstavljanje identifikacij občin je pomembno zaradi občutka pripadnosti in vse bolj zaradi gospodarskih (prometnih, turističnih, podjetniških idr.) identitet, razločevanj in lokalnih prepoznavnosti." (Haček, Kukovič, 2020, str. 18)

Celjska ekonomska regija se razprostira na 1678,5 km² ozemlja in je leta 2021 štela 202275 prebivalcev. Območje pokriva 23 občin.

Tabela 1: Seznam občin celjske ekonomske regije - površina in število prebivalstva leta 2021
(Vir: *Občine celjske regije, 2015; Prebivalstvo Slovenije po občinah, 2021*).

Občina	Površina (km ²)	Št. prebivalstva
1. Bistrica ob Sotli	31,1	1370
2. Braslovče	55	5669
3. Celje	94,9	48847
4. Dobje	17,5	948
5. Dobrna	32	2266
6. Kozje	90	3039
7. Laško	197,5	13059
8. Podčetrtek	60,6	3629
9. Polzela	34	6374
10. Prebold	40,6	5245
11. Radeče	52	4147
12. Rogaška Slatina	71,5	11396
13. Rogatec	39,6	3084
14. Slovenske Konjice	97,8	15241
15. Šentjur	222,3	19349
16. Šmarje pri Jelšah	107,7	10378
17. Štore	28,1	4451
18. Tabor	34,8	1674
19. Vitanje	59,4	2267
20. Vojnik	75,3	9064
21. Vransko	53,3	2675
22. Zreče	67	6611
23. Žalec	117,1	21492

2 NAMEN RAZISKAVE IN METODOLOGIJA DELA

2.1 Namen raziskave

Namen raziskave je predstaviti občinske grbe na Celjskem. Želele smo:

- predstaviti vsebino občinskih grbov in ugotoviti, kako simbolizirajo identiteto občin,
- analizirati njihovo grboslovno ustreznost,
- raziskati njihovo prepoznavnost med prebivalstvom in ugotoviti mnenje odraslih ljudi o občinskih grbih, ter
- poiskati, kje vse se grbi pojavljajo.

2.2 Metodologija dela

V uvodu smo se s pomočjo strokovne literature in mentorja učile teorijo grboslovja in uredile načrt raziskave. Načrtovale smo namen raziskave, določile vsebino in izbrale metodologijo dela. Omejile smo obravnavano območje in v raziskavo vključile 23 občin celjske ekonomske regije.

Na spletu smo poiskale podatke in sestavile opise občin. Omejile smo se na tiste njihove značilnosti, ki so izražene na občinskih grbih. Na spletnih straneh občin in v Uradnem listu smo poiskale in navedle opise občinskih grbov.

Na začetku smo si postavile raziskovalne hipoteze, ki smo jih želele v raziskavi potrditi ali ovreči:

1. Vsebine na grbih ustrezno predstavljajo identiteto občin.
2. Četrtnina občinskih grbov je heraldično neustreznih.
3. Tretjina anketiranih ne pozna pomena, vsebine občinskih grbov.
4. Z videzom ali vsebino občinskih grbov ni zadovoljna petina anketiranih.

Sestavile smo spletno anketo, s katero smo raziskale mnenje odraslih o izgledu, vsebini in prepoznavnosti občinskih grbov. Ugotavljale smo tudi, kje se grbi pojavljajo. Povezavo na spletno anketo smo odposlale vsem osnovnim šolam v obravnavani regiji.

Medtem smo s pomočjo literature sestavile kriterije, po katerih smo analizirale heraldično ustreznost občinskih grbov v obravnavani regiji.

Dobljene podatke smo sortirale, analizirale in nekatere grafično predstavile.

V zaključku smo povzele naše delo v sintezi in opozorile na odprta vprašanja, ki bi jih bilo smiselno raziskati v prihodnje.

Na koncu smo se lotile sestavljanja in urejanja raziskovalne naloge.

Zahvaljujemo se mentorju Mojmirju Mosbruckerju za skupno "učenje", usmerjanje, pomoč pri zapisovanju razgovorov in besedila ter napisan povzetek in gospe Nevenki Matelič Nunčič za lektoriranje raziskovalne naloge.

3 OBČINSKI GRBI NA CELJSKEM

3.1 Občine in njihovi grbi

V poglavju opisujemo občine in tiste njihove posebnosti, ki so povezane z njihovo dediščino ali so simbolno predstavljene v občinskih grbih. Pri vsaki občini povzemamo⁷ izgled in vsebino občinskih grbov.

"Grb in zastava sta osnovna elementa grafične prepoznavnosti v komunikaciji z javnostmi. Z njima občine potrjujejo uradnost dokumentov in prostorov, obeležujejo državne in lokalne praznike ... ter utrjujejo svojo prepoznavnost v prostoru" (Jurečič, 2003, str. 14).

Evidenco in izvirnike javnih simbolov vodi Arhiv Republike Slovenije. Izvirniki istovetnostnih simbolov se hranijo tudi v HVS registru (Heraldično veksilološki in sigilografski register) društva Heraldica Slovenica (če je simbol ustvarila) in v arhivih posameznih občin (Evidenca..., 2021).

BISTRICA OB SOTLI

Občina Bistrica ob Sotli je bila ustanovljena leta 1998. Nahaja se v vzhodni Sloveniji ob reki Sotli, po kateri tudi poteka slovensko-hrvaška državna meja in kjer se vanjo izliva Bistrica, ki teče po ozemlju občine. Leži na križišču pomembnih prometnih poti, kar potrjuje tudi mejni prehod za mednarodni promet.

Občina je najbolj poznana po romarskem središču Svete gore – hribu s cerkvijo in štirimi kapelami, od katerih dve (kapela sv. Jurija in kapela sv. Martina) veljata za najstarejši ohranjeni stavbi v Sloveniji, saj izvirata iz 9. ali 10. stoletja (www.bistricaobsotli.si/).

Grb Občine Bistrica ob Sotli je renesančno-ščitni grb, v katerem se nahaja modro-rumena krona, na kateri stoji orel modre barve; krona leži na kraljevem plašču.

Grb Občine Bistrica ob Sotli ima obliko renesančnega ščita. V sredini belega polja je stilizirana krona s tremi vidnimi stremeni rumene barve, tremi elipsastimi dragulji na obroču in z modrim tekstilom. Zaključuje se z modro obrobljeno rumeno kroglo, na kateri čepi orlica modre barve, pripravljena na vzlet. Pod krono je rumeno polje, ki ga obdaja v dveh lokih moder kraljevi plašč.

⁷ Slike geografske lege občin in občinskih grbov ter nekatere opise smo pridobile na Wikipediji (Seznam občin v Sloveniji, 2021). Občinski grbi z opisi so predstavljeni tudi v Uradnem listu. Sprotno navajanje vira zaradi preglednosti večinoma izpuščamo.

Avtor grba Franci Černelč je podal tudi natančno utemeljitev. "Krona je povezana z zgodovinskim imenom naše občine - trg Kunšperk je dobil ime po gradu Königsberg - Kraljeva gora. Eden vidnih znakov kraljev je krona. Krona v grbu pa dodatno simbolno predstavlja vez med materialnim svetom in duhovnostjo, med zemljo in nebom, in kot takšna odkriva tudi prisotnost naše druge znamenitosti – Marijinih Svetih gor, ki "kraljujejo" celotni pokrajini pod seboj in pogorju Orlice. Orlica, kot edinstveno ime, simbolično zasluži mesto v grbu. Podobno kot krona je tudi lik orlice v heraldiki izjemnega pomena. Orlica v grbu je obrnjena levo, kar pomeni, da gleda na Bistrico ob Sotli. Plašč, ki se spušča od krone nad zlato polje, daje temu polju varnost in duhovno bogastvo - simbolno ga vidimo kot dve reki: Bistrico (ob) Sotli, ki napajata to polje z vodo, sokom življenja" (www.bistricaobsotli.si/predstavitev/dobrodosli-v-bistrici-ob-sotli/grb; Stanič, Jakopič, 2005).

BRASLOVČE

Braslovče so značilno staro trško naselje s kmečkim zaledjem v severozahodnem delu Celjske kotline. Ime so dobile po knezu Panonske Hrvaške Braslavu, ki je leta 896 dobil v fevd panonsko ozemlje, da bi ga branil pred ogrsko nevarnostjo. Med 12. in 15. stoletjem so Žovnečani ključno vplivali na zgodovino ožjega in širšega območja. Trške pravice je kraju podelil grof Herman 1. Celjski. Zaradi večkratnih požarov, ki so od 16. stoletja do leta 1840 opustošili Braslovče, je ohranjenih malo pisnih virov o takratnem trškem dogajanju (www.braslovce.si/).

Čeprav so imele Braslovče status trga, iz srednjega veka ni ohranjena nobena listina s trškim pečatom. K ugotavljanju oblike trškega grba je najbolj prispevala raziskava Boža Otorepca, ki navaja, da obstajajo doslej znani odtisi trškega pečata Braslovč s trškim grbom na dopisu braslovškega trškega sodnika in sveta iz leta 1763 (Lečnik, Križanič, 2012).

Današnji grb Občine Braslovče je zgodovinski grb, oblikovan po pečatu trga Braslovče. Ob zunanjem robu je grbovni okras. Grbovno polje ima obliko španskega ščita in je razdeljeno na četrtine. V prvem polju je črka H, v drugem pa črka S, ki verjetno pomenita "Heiliger Sebastian" (v braslovški župniji je bila leta 1545 omenjena bratovščina svetega Sebastijana). V tretjem polju je srp, v četrtem pa enojni volovski jarem, ki predstavljata glavni dejavnosti braslovških prebivalcev v preteklosti (poljedelstvo in živinoreja). Rdeča barva v grbu je barva žovneških gospodov (Stanič, Jakopič, 2005; Slovenia: Municipal Flags, 2019).

Antično Celejo je leta 452 porušil Atila. Na ruševinah je v kasnejših stoletjih zraslo naselje, ki je bilo v 13. stoletju v lasti plemičev Vovbrških. Ti plemiči so imeli v grbu tri zlate zvezde na modrem polju, verjetno zaradi svojega sorodstva s plemiči Sternbergi ("govorica" grba to potrjuje - "Stern" v nemščini pomeni zvezda).

Ko je rodbina izumrla, so njihovo posest in grb podedovali Žovneški. Ti so leta 1341 postali grofje z imenom Celjski. Sto let so Celjski z rodbinskimi vezmi, s porokami in političnimi igrami nenehno širili svojo oblast in meje svojih posesti in vplivov.

Slika 1: Vovbrški (celjski) grb iz sredine 15. stoletja (Slovenska heraldika, 2007)

Umor grofa Ulrika II, zadnjega Celjana, leta 1456 je presegal velike načrte in obrnil tok slovenske zgodovine v naročje Habsburžanov, s katerimi je Celjane vezala dedna pogodba. Ob pogrebu Ulrika II. so zdrobili grb Celjskih grofov, kakor je zahtevala navada tedanje dobe, če je plemiška rodbina izumrla. Vitez v črnem oklepu je vrgel na tla čelado in ščit ter zlomil grb izumrle rodbine ob besedah: "Danes grofje Celjski in nikdar več" (www.moc.celje.si).

Tri zlate zvezde (simbol hrabrosti, nepremagljivosti in zmage) na modrem nebu, ki so svetile Vovbržanom pred vzponom Celjskih grofov, so preživele njihov padec in danes krasijo mestni grb Celja. Najstarejši mestni pečat je nastal med letoma 1450-1459 in je imel letnico zapisano z rimskimi številkami, drugi iz leta 1465 pa je imel letnico zapisano z arabskimi številkami. Oba sta imela kot pečatno podobo farnege patrona sv. Danijela v kletki med levji, držeč grb Celjskih grofov: v modrem polju tri zlate zvezde, razporejene dve zgoraj, ena pa spodaj. Leta 1907 je bil mestu potrjen grb; samo tri zvezde v modrem (Otošec, 2001).

Grb mestne občine Celje je zgodovinski, povzet v drugi polovici 15. stoletja. Je enak grbu Celjskih grofov, srednjeveških gospodarjev celjskega mesta. Grb ima obliko ščita poznogotske, spodaj zaokrožene oblike. Na modrem polju so tri konične šesterokrake zlate zvezde, razporejene v obliki navzdol obrnjenega trikotnika. (www.moc.celje.si/grb-in-zastava; Stanič, Jakopič, 2005)

DOBJE

Občina Dobje je ena manjših občin v Sloveniji in povezuje 13 naselij. Nastala je leta 1998 z odcepitvijo njenih krajevnih skupnosti iz občine Šentjur pri Celju. V okolici prevladujejo travniki in pašniki, zato je razvita predvsem živinoreja. Kraj je po jezikoslovni razlagi dobil ime po dobu, vrsti hrasta, s katerim je bila včasih poraščena planota na vrhu hriba.

Grb občine Dobje je upodobljen na ščitu poznogotskega stila in je sanitske⁸ oblike. Iz konice dna zelenega ščita raste črno hrastovo stebelce z navzgor rastočim rdečim želodom. Na njem sedi srebrn pojoč slavček, obdan z dvema hrastovima listoma. V glavi ščita lebdi goreče sonce s trinajstimi žarki.

Zelena podlaga simbolizira čisto naravo, ki jo dopolnjuje ptica pevka, ki ponazarja dobro voljo prebivalcev. Hrastovi listi in želod predstavljajo hrast dob, po katerem je Dobje dobilo svoje ime. Trinajst sončnih žarkov pa ponazarja trinajst vaških skupnosti (Register grbov RS, 2007; Stanič, Jakopič, 2005; www.dobje.si/dobje/).

DOBRNA

Dobrna je naselje z gručastim jedrom in zdraviliški kraj na južnem vznožju Paškega Kozjaka ob sotočju potokov Dobrnica in Topliški potok. Naselje je bilo poseljeno že v prazgodovinski dobi (grič Gradišče).

Zgodovina Dobrne je povezana s termalnim vrelecem, ki so ga poznali že prvi slovanski naseljenci. Ti so zgornje naselje poimenovali Toplice, spodnje naselje pa Dobrna po hrastu dobu. Občina se ponaša z bogato

dediščino, poseben sloves pa ji daje zdravilni vrelec, saj sodijo dobrnske toplice med najstarejša zdravilišča pri nas (www.dobrna.si).

Občinski grb je upodobljen na poznogotskem ščitu sanitske oblike. S srebrnim trakom pokrit zeleni "dvohrib" v povišanem dnu modrega ščita ima v svojem prevalu zlato skodelico, iz katere vre šest srebrnih vrelcev v glavo ščita. Vrelec se razdeli v tri okrepljene loke slapa na desno in levo stran ter pada na obe temeni dvohriba. V zelenilu obeh hribov dva zlata hrastova lista simbolno tvorita spodnji zaključek grba (www.dobrna.si; Stanič, Jakopič, 2005).

⁸ Sanitska oblika ščita - spodaj koničast ščit; nadomesti ga poznogotski polkrožno zaobljen "španski" ščit (www.grboslovje.si)

Območje je bilo naseljeno že v neolitski, bronasti in rimski dobi. Prvi izpričani znani lastniki so bili grofje Breže-Seliški, ki jim je leta 1016 cesar Friderik III. podelil tamkajšnje kmetije. Kozje "srečamo" že leta 1130 kot Trachendorf, njegovi posestniki pa so bili med letoma 1197 in 1384 kozjanski vitezi Trachenbergi, ki so izumrli leta 1500. V svojem grbu so imeli stolp, okoli katerega se vije zmaj (nemško ime za Kozje je bilo "Drachenburg"). V njihovem obdobju je bil zgrajen prvotni grad Kozje, čigar razvaline so vidne nad trgom na Brediču. Za njim je bil poleg župnijske cerkve Marijinega vnebovzetja zgrajen nov kozjanski Spodnji grad. Prvotno naselje se je razvilo kot tržišče ob cesti Kunšperk-Pilštajn, trg pa je postalo leta 1384. Kraj ni bil utrjen, zato so ga Turki večkrat oropali (www.kozje.si).

V kraju pa negujejo tudi legendo o Kozozmaju:

Davno tega je na skalnatem Brediču nad dolino Bistrega grabna stal grad. Pod njim, v globoki jami v Bistrem grabnu pa je živel strahoviti zmaj - z enim samim udarcem luskinastega repa bi lahko razdejal vas in razburkal Bistri greben, da bi voda preplavila dolino. Enkrat letno je zmaj prilezel iz globin in okoličani so mu morali darovati najlepšo mladenko...

Prebivalci so kmalu spoznali, kako slabega vida je bil zmaj. To njegovo slabost so začeli izrabljati: sprva so mu darovali manj lepa dekleta, kmalu le starejše ženske in potem samo kako domačo žival. Prišel je odločilni trenutek: ubili so staro kozo in jo odrli, njen meh pa napolnili z živim apnom. Zmaj je nasedel prevari in pogoltnil kozji meh, napolnjen z živim apnom. Zapeklo ga je v drobovju in zavedel se je prevare. V smrtni agoniji je še zadnjič pred smrtjo silovito zamahnil s svojim mogočnim repom. Zamajala se je zemlja, rušili so se domovi naokoli in mogočni grad na Brediču se je sesul v razvaline (www.koza-zmaj.si/nasa-zgodba/).

Grb Občine Kozje ima obliko poznogotskega ščita. V sredino rdečega polja je postavljen bel zidan dvonadstropni grajski stolp, ki stoji na zelenem trohribu in zaključuje dno ščita. Stolp je kamnit s polkrožnima linicama in obokanim vhodom. Nad vhodom je izstopajoč venčni zid. Stolp se zaključuje z zidanim vencem, ki nosi tri cine, na vrhu katerih stoji dvonogi zeleni "Kozozmaj" z dvignjenimi krili, kozjimi rogovi in kozjo brado ter rdečim plamenastim jezikom. Zmaj je s pogledom obrnjen v heraldično desno stran; ima spuščen dolg rep, ki se ovija okoli stolpa in se nad vhodom puščičasto zaključuje. Ščit obrobajo črna, bela in rdeča barva (www.kozje.si; Slovenia: Municipal Flags, 2019).

Na območju današnje občine dobo prvih slovanskih naselitev v 7. stoletju dokumentirajo številna krajevna imena (Laško, Lahomšek, Lahomno, Laška vas, Lahov potok idr.), ki kažejo na dejstvo, da so se slovansko govoreči prišleki srečali s prejšnjimi prebivalci, ki so jih zaradi latinske govornice imenovali Lahi. Prvič je Laško omenjeno leta 1182, ko je štajerski vojvoda Otokar VI. Traungavski podaril dohodke žičkemu samostanu in pri tem večkrat omenjal svojo posest v Laškem. Kasneje so tukajšnja posestva pridobili avstrijski vojvode Babenberžani, za katere je imelo laško gospostvo zaradi prometne lege velik pomen. Leopold VI. Babenberžan je dal zgraditi kamniti most čez Savinjo (današnji Zidani Most), obnovil je kartuzijanski samostan v Jurkloštru in povzdignil Laško v trg (1277). V tistem času je bil v Laškem tudi sedež deželskega sodišča. Po izumrtju Babenberžanov so tukajšnje ozemlje kmalu pridobili Habsburžani.

Leta 1598 je nadvojvoda Ferdinand podelil Laščanom pravico, da si vsako leto volijo trškega sodnika; vzporedno s tem je bil podeljen tudi trški grb - tri srebrne lilije na modrem polju. Lilija je simbol čistosti, odkritosti in sreče; trije cvetni listi lilije se pogosto uporabljajo za upodobitev troedinega simbola upanja, vere in dobrodelnosti (www.lasko.si/zgodovina).

Današnji grb občine Laško posnema podobo prvotnega grba in je ščit modre barve, spodaj polkrožno zaključen s polmerom 50 enot, na katerem so tri bele burbonske lilije, obrobljene s črno. Lilije so razporejene v obliki enakokrakega trikotnika (dolžina osnovne stranice 49 enot, dolžina krakov 59 enot: velikost lilij 44 enot, višina 58 enot). Celoten grb je obrobljen črno, rob ima širino ene enote. Skupna širina grba z okvirjem je 100, višina pa 130 enot. Odmik lilij od gornjega roba je 9 enot, prav tako tudi odmik lilije od spodnjega zaokroženega dela grba. Odmik zgornjih dveh lilij od desnega in levega roba je 4,2 enote (Stanič, Jakopič, 2005; www.lasko.si/celostna-graficna-podoba).

Pomen grba je neznan, morda gre za lilije kot simbol Marije ali pa so lilije simbol francoskih kraljev, od koder je bil doma farni patron sv. Martin (Otorepec, 2001).

PODČETRTEK

Središče občine je staro naselje Podčetrtek, ki je imelo v svoji zgodovini več imen. Slovensko ime ("pod" in "četrtek") je dobil kraj po četrtem dnevu v tednu, ko je v trgu pod grajskim poslopjem potekal sodni in tržni dan. Območje je bilo najprej last grofov Breže-Selških, po letu 1072 pa krških škofov. Zaradi obmejne lege je nad naseljem nastal Lansperch, utrjena postojanka gospodov Podčetrških, ki so izumrli sredi 15. stoletja.

Grad so grofje Attemsi leta 1874 temeljito prenovili. V obdobju po drugi svetovni vojni je bil grad popolnoma izropan ter prepuščen propadanju. V kraju je župnijska cerkev sv. Lovrenca, ki je zaradi baročnih iluzionističnih fresk pomemben umetnostni spomenik.

Osnovne gospodarske dejavnosti v občini so kmetijstvo (živinoreja in vinogradništvo), obrt in turizem. V srednjem veku so v kraju prepregali konje na furmanski poti Kunšperk-Poljčane. V Podčetrtku so znani izviri termalne, mineralne in rahlo radioaktivne vode. Izvire so uporabljali že v

preteklosti, ženske pa so v njih redno prale perilo. Turistična in zdraviliška dejavnost se je pričela razvijati po letu 1966, ko je Železniško gospodarstvo Ljubljana zgradilo prvi leseni bazen. V času, ko je atomska energija veljala za nekaj naprednega, so jih imenovali "Atomske toplice", danes pa so znane kot Terme Olimia (www.podcetrtek.eu/o-obcini/krajevne-skupnosti/).

Občinski grb je upodobljen na ščitu poznogotskega stila in je sanitske oblike. Iz kota v dnu modrega ščita se simetrično dvigujeta dva srebrna loka, ki v desno in levo simetrično rasteta v širino ene desetine ščitove višine in se iztekata v zunanji rob ščita nad iztekom njegovega dna. Mandeljnasti polji pod lokoma sta zeleni. Sredino ščita zapolnjuje zlato sonce s šestnajstimi žarki. Od zgoraj ga spremljata dve srebrni lastovki v simetričnem doletu iz desnega in levega kota ščita. Zlati trak, ki ga nosi ščit na svojih zunanjih robovih, služi kot grbovni okras. Simboli so bili namenjeni promociji občine. Zato so prikazani sonce, hribi in dva zdraviliška izvira. Srebrne lastovke (večna pomlad) simbolizirajo vrnitev ljudi v domovino (www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/1999-01-4194/odlok-o-grbu-in-zastavi-obcine-podcetrtek; Slovenia: Municipal Flags, 2019).

POLZELA

Polzela je večje gručasto naselje v severozahodnem kotu Celjske kotline. Bogate najdbe pričajo, da je bil kraj naseljen že v rimski dobi. Ime Polzele je v pisnih virih prvič omenjeno leta 1170 z navedbo nekega »Degnardusa de Heilensteina«. Ime Heilenstein je namreč starejše ime za grad Komenda, ki stoji na skalnatem pomolu zdajšnjega naselja. Do leta 1263 se v pisnih virih omenjajo gospodje Polzelski, ki jim je okoli leta 1323 sledil malteški viteški red. Grad so upravljali komendatorji, ki so v njem skupaj z župnijskim vikarjem tudi prebivali. Leta 1779 je red celotno posest prodal plemiču Rajmundu Novaku, takratnemu lastniku gradu Šenek. Novi lastnik je pred letom 1784 podrl na južni strani gradu prislonjeno podružnično cerkev sv. Ulrika, obzidje, hleve in žitnico. Po izselitvi polzelskega župnika iz gradu sredi 19. stoletja je stavba začela počasi propadati. Leta 1869 je grad kupila plemiška rodbina Pongratz in ga temeljito obnovila. Skozi stoletja je izgubil renesančne obrambne sestavine, danes je ostalo le grajsko jedro (www.polzela.si).

Občinski grb nakazuje zgodovinsko obdobje malteškega viteškega reda, saj mu glavno oblikovno zasnovo daje križ kot simbol Maltežanov in izklesani antični lev iz pohorskega marmorja, ki stoji ob vhodu gradu Komenda. Lev predstavlja simbol viteštva, oblasti in moči. Upodobljen je na deljenem ščitu poznogotskega stila in sanitske oblike. V deljenem ščitu je zgoraj na rdečem polju srebrni malteški križ, spodaj na srebrnem pa črni ležeči lev s privzdignjenim repom (Stanič, Jakopič, 2005; www.polzela.si/polzela/grb-in-zastava; Slovenia: Municipal Flags, 2019).

PREBOLD

Prebold je staro industrijsko naselje na južnem obrobju Celjske kotline. Iz prvotne ilirske naselbine, o kateri pričajo izkopanine iz halštatske dobe, se je razvilo naselje, ki je leta 1146 dobilo trške pravice. Do leta 1952 se je prvotno naselje imenovalo Sv. Pavel pri Preboldu. Nastalo je pod gradom Liebenstein, prvič omenjenim leta 1288. Bil je dedna last Žovneških, kasnejših knezov Celjskih, in je v kasnejših bojih za celjsko dediščino propadel. Grad je nasledila graščina Prebold (Pragwald), ime pa je dobil po prvotnih lastnikih, plemiški rodbini Prager.

Današnja občina Prebold je bila ustanovljena 19. aprila 1998. Njeni prebivalci se ukvarjajo predvsem s kmetijstvom, kjer imata velik pomen pridelovanje hmelja in mlečna živinoreja. Del prebivalstva je zaposlovala Tekstilna tovarna Prebold (1842-2006), ki je precej vplivala na podobo Prebolda in sestavo prebivalstva. V zadnjem času se razvija tudi turizem (www.prebold.si/).

Grb predstavlja deljeni ščit. V zgornjem delu je v rumenem (zlatem) polju na zelenem hribu bel (srebrn) dvorec z dvema stolpoma in s črno streho, kar simbolizira Prebold. V spodnjem delu spodaj je zeleno polje, kar simbolizira čistost in bogastvo naravnega okolja. Obe polji loči moder trak, ki simbolizira reko Bolsko in preostale vodotoke v občini (Stanič, Jakopič, 2005).

RADEČE

Občina Radeče je ena izmed šestih občin v Posavju. Pred ustanovitvijo občine 1994 so Radeče spadale k občini Laško.

O življenju v teh krajih pričajo že paleolitske najdbe iz pradavnine s koščenim in kamnitim orodjem (Njivice) ter znamenja rimske naselbine (Praetorium Latovicorum). Rimljani so v Radečah postavili osrednje rimsko pristanišče za trgovino v Posavju in po Savinji naprej proti Celju.

Radeče se kot "Razach" prvič omenjajo leta 1297, kot trg pa leta 1338. Kraj je bil kasneje v deželno-knežji posesti (knezov Celjskih, za njimi pa raznih zakupnikov). Trg Radeče je bil v bojih za zemljiško posest Celjskih dokaj uničen. Leta 1563 se v kraju omenjata brod in mitnica, že leta 1589 pa tudi šola. V začetku 17. stoletja postane cerkev Sv. Petra v Radečah samostojna župnija.

Hitrejši razvoj je trg Radeče doživel v 18. in 19. stoletju. Leta 1862 je bila na levem bregu reke Save dograjena železniška proga Zidani Most-Zagreb, zaradi, česar je pričel zamirati rečni, splavarski promet. Leta 1894 so zgradili jekleni most preko Save, ki je bil edina kopenska prometna povezava med Štajersko in Kranjsko na tem območju. Kot mesto z zanimivo in pomembno preteklostjo so Radeče konec 19. stoletja dobile tudi svoj mestni grb (www.radece.si/zgodovinski-pregled/).

Občinski grb predstavlja modro polje, okrašeno z bogatim zlatim baročnim okvirjem in krono s petimi roglji na vrhu. V modrem polju je postavljenih pet belih polj. Na belih poljih so črne pike, ki si sledijo

v zaporedju od zgoraj navzdol: štiri, ena, pet, dve, tri. Konec 19. stoletja, okrog leta 1900, se je grb v podobni obliki pojavil v uradni uporabi na občinskih dokumentih. Izvor tega grba ni poznan. Podatki o izvoru grba so bili uničeni ob požaru Arhiva Notranjega ministrstva Avstrije na Dunaju v letu 1927. Osnova tega grba se je obdržala in od ustanovitve Občine Radeče se grb v sedanji obliki uporablja kot občinski grb (www.radece.si/simboli; Slovenia: Municipal Flags, 2019).

ROGAŠKA SLATINA

Razvoj Rogaške Slatine je povezan z odkritji termalnih in mineralnih vrelcev, na podlagi katerih se je razvil zdraviliški turizem. Plošča z rimskim napisom kaže, da so vsaj enega od vrelcev poznali že Rimljani. Kasnejše zdravilišče je nastalo v neposredni bližini vrelcev mineralne vode, ki so v listini salzburškega nadškofa Konrada omenjeni že v 12. stoletju. Začetek razvoja zdravilišča označuje leto 1676, ko je bilo ob vrelcu postavljeno prvo gostišče. Mineralna voda iz Rogaške Slatine se je v zdravniški praksi uveljavila leta 1680, ko jo je opisal dr. Paul Sorbait ter jo poimenoval rogaška kislica po bližnjem starem trgu Rogatec. Leta 1685 je izšla prva monografija o kraju, ki jo je napisal mariborski zdravnik Gründel. Na notranji naslovnici knjige je upodobljena legenda o Pegazu in nastanku rogaških vrelcev. Slatinske vrelce so najprej izkoriščali krajevni veljaki, ki so zdravilno vodo prodajali v steklenicah, izdelanih v bližnji Glažuti.

Kljub slovesu vode pa je zdravilišče ohranilo vaški značaj vse do začetka 19. stoletja, ko so deželni stanovi ustanovili moderno vodeno zdravilišče ter uredili trgovanje s termalno mineralno slatino. K razvoju turizma je veliko prispevala južna železnica in zgraditev proge Celje-Rogatec leta 1903. Leta 1927 je družina Abel na obrobju kraja odprla steklaro in s tem spremenila lokalno glažutarstvo v industrijo.

"Zlato dobo", ko je bilo Zdravilišče Rogaška po številu gostov in prepoznavnosti tretje v Evropi, sta prekinili svetovni vojni. Pomembnejša dela so se v zdravilišču nadaljevala šele po letu 1951, ko so trajno uredili vodooskrbo z vrtinami, da so lahko sledili potrebam ponovno naraščajočega povpraševanja (www.rogaska.si/si/dozivi-rogasko-slatino/bogata-zgodovina).

Grb občine Rogaška Slatina upodoblja mitološkega konja Pegaza. *Legenda pravi, da je udarec kopita ob tla na Helikonu povzročil, da je na plan privrel izvir Hipokrene, prav tako naj bi tudi v Rogaški Slatini s podobnim udarcem planil na dan izvir rogaške slatine.*

Grb je upodobljen na ščitu poznogotskega stila in je sanitske oblike. Na enovitem zelenem grbovnem polju je sredinsko umeščena cela postava Pegaza v drži capriola (v vzpenjanju, stoječ na zadnjih nogah) v srebrni barvi, ki je obrnjena v heraldično desno (Stanič, Jakopič, 2005; www.rogaska-slatina.si/obcina/obcinski-simboli/pegaz-v-rogaski-slatini).

Občina Rogatec leži v jugovzhodnem delu Slovenije. V preteklosti je imel kraj zaradi svoje zemljepisne lege pomembno vlogo kot križišče trgovskih in vojaških poti. V pisnih virih se prvič omenja leta 1130 kot "Rohas", ko je bil v lasti Traungavcev. Kasneje se pojavljajo še imena Rohats, Rohazc, Rohates. Naselju so gospodovali grofje Breže-Seliški, krški škofi, Celjski grofje in Habsburžani. V obdobju pod oblastjo Celjskih grofov je zaradi razmaha trgovine in obrti veljal za enega najpomembnejših spodnještajerskih trgov. Na začetke 15. stoletja spominjajo ostanki obzidja, ki so ga zgradili kot obrambo proti Turkom. Leta 1535 je cesar Ferdinand I. Rogatcu podelil grb.

Društvo Heraldica Slovenica je pripravilo povzetke iz arhivskih gradiv z naslovom Zgodovina grba trga Rogatec, kjer je razvidno, da je prva vest o grbu Rogatec iz leta 1535. Takrat je deželni knez Ferdinand I. na Dunaju trgu Rogatec podelil trški grb. Originalna pergamentna listina se hrani v Pokrajinskem arhivu v Mariboru (www.obcina.rogatec.si).

Slika 2: Stari grb Rogatca (www.obcina.rogatec.si)

Zgodovinarji menijo, da grb predstavlja mestno obzidje z mestnimi vrati in obrambnimi stolpi. Nahajal naj bi se na zunanji strani spodnjih vhodnih vrat v trgu. V letih 1377 in 1436 je bil Rogatec že omenjen v zgodovinskih virih kot mesto Celjskih grofov. Takrat je bil obdan z obzidjem in zavarovan z dvema utrdbama (gradova Gornji Rogatec in Strmol). Ta grb je služil kot osnutek za nov grb občine Rogatec. Zgodovinski grb je bilo potrebno preoblikovati po danes veljavnih pravilih in predpisih o grbih.

Grb občine je upodobljen na ščitu iz 15. stoletja in je sanitske oblike. Ščit je ob straneh zlato obrobljen. V rdečem polju na zelenih tleh stoji srebrna enonadstropna rondela, obokan odprt prehod skozi njeno pritličje ima dvignjeno zlato zaporno rešetko, ki ima tri vertikalne stebre. Sredina stene v nadstropju ima nad vhodom pravokotno pokončno lino, desno in levo nad njo pa po eno puškarnico. Nadstropje se zgoraj zaključuje v zidni konzolni venec s štirimi nadzidki (cinami), izza katerih se dviga stožčasta rdeča streha z zlato kroglo na konici. Desne in leve strani pritličja rondele se dotikata po ena, okroglemu stolpiču podobna stražnica, od katerih ima vsaka v steni pod napuščem stožčaste rdeče strehe po eno puškarnico (Stanič, Jakopič, 2005; Lečnik, Križanič, 2012; www.obcina.rogatec.si/o-obcini/grb-zastava-in-praznik-obcine; Slovenia: Municipal Flags, 2019).

Območje je bilo poseljeno že v prazgodovini. Okoli leta 100 so območje osvojili Rimljani. Pred njimi so bili v nižinah naseljeni Kelti, na hribovitih pobočjih pa Iliri. V 6. stoletju so se pričeli naseljevati Slovani. Kasneje je ozemlje prešlo pod frankovsko oblast, ob koncu 10. stoletja pa v last savinjskih mejnih grofov.

Konjice se prvič omenjajo leta 1146, ko je bil tu sedež prafare, leta 1236 pa se že omenjajo kot trg. Zgodovinske korenine ima naselje v Starih Konjicah (Alt Conouwitz) na območju današnje Konjiške vasi in je bilo prvo večje naselje med Konjiško goro in reko Dravinjo. Koncem 15. st. je bilo v trgu okoli 40 hiš. V 17. in 18. stoletju je naselje uničilo več požarov. Na območju so delovale pomembne institucije (npr. Žička kartuzija že v 12. stoletju in Konjiška dekanija). K prepoznavnosti območja so pripomogli številni ugledni posamezniki, ki so v preteklosti dosegli izjemne dosežke na svojih področjih (Konjiški gospodje, Fabri, Zemlik, Windischgraetz, Rudolf, knezoškof Napotnik idr.).

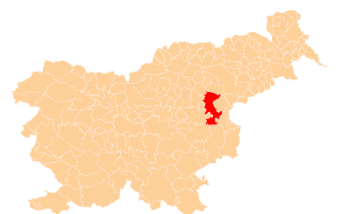
Konjice so dobile pridevek "Slovenske" šele po letu 1918 v Jugoslaviji, da bi jih ločili od Konjica v Bosni. Ob tradicionalnih agrarnih panogah je prebivalstvo živelo od prometa, gostinstva, obrti in trgovine. Slovenske Konjice so postale mesto leta 1955 (www.slovenskekonjice.si).

Med posebnosti heraldike sodijo tako imenovani govoreči grbi, ker kot krajevni grb že s svojo podobo govori o imenu kraja, ki ga predstavlja. S podobo konja nam pove, da predstavlja Konjice. Grb trga je znan šele iz 16. stoletja, je pa verjetno starejši. Na trških pečatih iz 1571 in 1580 je viden naprej, tj. v heraldično desno stran vzpenjajoč se konj kot "govoreči" grb za Konjice. To je izmed vseh starejših grbov na Slovenskem edini, ki je "govoril" slovensko (Otorepec, 2001).

Prvotni grb Konjic naj bi predstavljal belega konja na zelenem polju in z modrim nebom nad njim. Upodobljen konj naj bi bil konj svetega Jurija, ki je rešil graščakovo hčer Marjetico pred zmajem. Nekoč so bile konjiške hiše lesene in takrat so po trgu pogosto divjali požari (leta 1615, 1616, 1765 in 1786). Ti naj bi ščit konjiškega grba obarvali v rdečo. Današnji grb Občine Slovenske Konjice ima obliko ščita s poljem rdeče barve z zlato obrobo. Na rdečem polju je heraldično desno vzpenjajoč se neosedlan konj bele barve. Zlata obroba služi kot grbovni okras (Stanič, Jakopič, 2005; www.slovenskekonjice.wordpress.com /2018/01/12/konjiski-grb-2/).

ŠENTJUR

Občina Šentjur zavzema 108 naselij, ki so povezana v 13 krajevnih skupnosti. Sedež občine je Šentjur, ki se je do leta 1952 imenoval Sveti Jurij pri Celju.

Mesto sestavljata dva med seboj zraščena dela. Na vzpetini nad levim bregom Pešnice se ob razširjenem delu ceste nahaja srednjeveški Zgornji trg. Naselje se je razvilo okoli cerkve sv. Jurija, ki je omenjena leta 1340

kot novogradnja na mestu starega svetišča, poznanega iz legende o sv. Juriju, ki je premagal zmaja. *Legenda pravi, da je bilo v teh krajih jezero, v katerem je živel strašni zmaj. Zmaja je ugonobil Sveti Jurij in na njegovo slavo in v čast zmage dobrega nad zlim je na skali zrasla kapelica, kasneje pa cerkev in okoli nje naselje, ki je po junaškem svetniku dobilo ime Sveti Jurij.*

Naselje v dolini je izpričano kot Dolenja vas, ki se je razvila pod gradom Anderburg (omenjan že leta 1247). Najstarejše najdbe, ki pričajo o prisotnosti človeka, so izredno bogate na Rifniku, sežejo tudi v kasnejša zgodovinska in civilizacijska obdobja. Skozi območje je vodila rimska cesta Celeia-Poetovio. V 11. stoletju je ozemlje po lastništvu grofov Breže-Selških pripadlo krški škofiji, v njenem imenu pa je posest upravljalo cerkveno nižje plemstvo, ki je v 11. in 12. stoletju postavilo več gradov, med njimi tudi strateško pomembni Rifnik. V naslednjih 300 letih so ti upravljalci gradov posest prepustili celjskim grofom, Šentjur pa je ostal podrejen krškim škofom.

Leta 1384 je naselje že imelo trške pravice, meščani so lahko organizirali nedeljski sejem. Krški škof je leta 1539 podelil trgu delno avtonomno nižje sodstvo in samoupravo ter pravico do pečata s podobo farnega patrona sv. Jurija. Po propadu Celjanov je območje pripadalo Habsburžanom, ki so posest razdali plemičem ali jo razprodali.

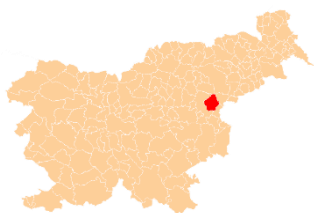
Šentjur in okolico so pestili številni problemi in katastrofe - epidemije kuge (cerkev Sv. Rozalije), turški vpadi, požari (1759 in 1807) in kmečki upori.

Skokovit razvoj je Spodnjemu trgu in kraju prinesla južna železnica, ki je preko naših krajev (2. junij 1846) povezala Dunaj s Trstom. V času vse večjega nemškega pritiska pred I. svetovno vojno je »šentjursko območje« obdržalo izrazito slovenski značaj (www.mestosentjur.si).

Šentjur je postal mesto leta 1990. Grb je posnet po grbu trga na pečatu iz leta 1539, ki ga je dobilo naselje s potrditvijo starih pravic od takratnega krškega škofa. Barve grba - srebrna podoba v rdečem polju - so znane šele iz 19. stoletja. Ta stari grb je bil leta 1991 s sklepom mesta Šentjur obnovljen (Otošič, 2001). Čeprav je sv. Jurij simbol viteštva, pomeni za kmečko prebivalstvo enega najpomembnejših svetnikov, ki ga častijo kot prinašalca pomladi. To velja tudi za Šentjurčane. Šentjurski grb ima obliko ščita. Podlaga ščita je rdeče barve, na njej je stiliziran lik konjenika, ki s sulico prebada zmaja. Konjenik je rumenozlate barve, konj belo srebrne, zmaj pa zelene (Stanič, Jakopič, 2005; www.mestosentjur.si).

ŠMARJE PRI JELŠAH

Šmarje pri Jelšah je pretežno kmetijska občina (predvsem vinogradništvo in živinoreja), vse bolj pa se razvijajo tudi dopolnilne dejavnosti in turizem na kmetijah. Zavzema 77 naselij, ki so povezana v 10 krajevnih skupnosti. Ime naselja je bilo prvič zapisano leta 1236 kot "Sancta Maria" - ljudsko "Šentmarija". Na zahodnem obrobju naselja stoji dvorec Jelše - Jelšingrad, ki ga viri prvič omenjajo leta 1436 kot "Erlach" (nem. "jelše"). Tako je kraj sčasoma dobil ime Šmarje pri Jelšah. Trške pravice je Šmarje dobilo leta 1875. Šmarje pri Jelšah nikoli ni imelo bogatega gospodarskega zaledja, pač pa je bilo pomembno upravno središče. Leta 1958 je s priključitvijo občin Kozje in Rogaška Slatina nastala velika občina Šmarje pri Jelšah, ki se je na šest manjših razdelila leta 1994. Kljub delitvi je Šmarje pri Jelšah ostalo središče sodnih in upravnih funkcij.

Srednjeveška zgodovina kraja je tesno povezana z dvorcem Jelše iz 15. stoletja. Leta 1635 so ga napadli in oropali uporniški kmetje. V zakup so ga kasneje podeljevali različnim plemiškim družinam, ki so ga večkrat prezidale in širile posestvo. V dvorcu je do leta 1870 delovalo deželno sodišče. Pred 2. svetovno vojno je oblast nad dvorcem pripadala družbi Jelšingrad, ki se je ukvarjala z lesno trgovino, med vojno pa ga je uporabljal okupator.

Na vzpetini nad naseljem prevladuje cerkev sv. Roka, ki je bila dozidana leta 1646 kot zaobljuba krajanov za preživetje epidemije kuge. Do nje vodi kalvarija - pasijonska pot iz obdobja 1743-1753, sestavljena iz 14 postaj. V času protireformacije so bile priljubljene ljudske pobožnosti, saj so privabljele veliko vernikov (www.smarje.si).

Grb občine Šmarje pri Jelšah ima obliko ščita in je razdeljen na štiri polja. V zgornjem desnem in spodnjem levem polju je po šest diagonalnih belih in modrih pasov, katerih pomen ni znan. V zgornjem levem polju je grb rodbine Gaisruckov, lastnikov dvorca Jelše, ki so v času svoje vladavine pomagali graditi tudi baročno cerkev sv. Roka. Grb je pokončno razcepljen ščit, spredaj zlat, zadaj moder. Preko obeh sta barvno obrnjena bivolja rogova. Na vsakem rogu je pet okraskov okrogle oblike. Spodnje desno polje je "govoreči" del grba - na zlato rumeni podlagi je diagonalno postavljena jelševa vejica s tremi listi (en list je na vrhu vejice, druga dva pa na nasprotnih straneh vejice). Deblo vejice je črne barve, listi pa so temno zelene barve. Celotni grb je obrobljen z rdečo barvno obrobo (Stanič, Jakopič, 2005; www.smarje.si/objave/187).

ŠTORE

Prvi dokazi o poseljenosti območja današnje občine so iz 6. stoletja (ostanki skeletnih pokopov s predmeti). Ob prihodu naših prednikov pa so se staroselci počasi stopili s Slovenci, na kar nas spominja tudi ime naselja Laška vas. Prve omembe naselij v občini Štore v pisnih virih pričajo o zgodnji poseljenosti - Straža se prvič omenja leta 1254, Javornik leta 1264, Laška vas leta 1353, Svetina 1403 itd.).

Prebivalstvo je bilo vse do konca druge svetovne vojne odvisno od kmetijstva in gozdarstva, nekateri zaselki pa so bili poznani po lončarstvu, oglarstvu in steklarstvu. Danes občina, ki je nastala leta 1995, povezuje 12 naselij.

Začetki železarstva v Štorah datirajo iz sredine 19. stoletja, ko je južna železnica območje odprla v svet. V bližnjih gričih so v začetku 19. stoletja odkrili zaloge rjavega premoga (Pečovje, Laška vas). Ignaciju Novaku je oblast leta 1836 podelila potrebne najeme. Leta 1850 je Friedrich Bruno Andrieu, ki je bil zaposlen v Auerspergovih železolivarni na Dvoru, od Ignacija Novaka kupil vso premogovno posest in dobil koncesijo za ustanovitev pudlarne in valjarne. Kasneje so dozidali še livarno in kovačnico s parnimi kladivi ter parnim strojem. Po II. svetovni vojni so Štore z železarno postale eno izmed treh železarskih središč v Sloveniji (www.store.si).

Grb je predstavljen v deljenem ščitu. Je rumene barve in spodaj polkrožno zaključen, oba vogala zgoraj pa sta zrezana v obliki četrtnine kroga. Grb je obrobljen z modro barvo (tudi simbol rudarstva in metalurgije), v njem pa so v isti barvi odtisnjeni naslednji simboli: rimsko število šest (VI.), ki simbolizira poseljenost Štor v šestem stoletju, pod njo pa s črto ločeni in prekrižani kladivi, ki sta simbol rudarstva in železarstva z res dolgo tradicijo v Štorah in okolici (Stanič, Jakopič, 2005; www.store.si/vsebina.asp?id=2; Slovenia: Municipal Flags, 2019).

TABOR

Tabor je naselje južno od magistralne ceste Ljubljana-Celje. Njegovo prvotno ime je bilo Sv. Jurij ob Taboru, ljudsko Šentjur. Današnje ime pa je dobil po tabornem obzidju okoli cerkve sv. Jurija, ki je bilo postavljeno ob koncu 15. stoletja za obrambo pred Turki. Na štirih vogalih so bili stolpi, pred obzidjem pa globoki jarki. Večina naselij v občini je bila v zgodovinskih virih prvič omenjena že v obdobju od 12. do 14. stoletja.

Občina Tabor je bila ustanovljena leta 1998 in danes povezuje 7 naselij. Prebivalci se ukvarjajo s kmetijstvom, predvsem s hmeljarstvom in živinorejo (www.obcina-tabor.si/).

Grb občine Tabor je upodobljen na ščitu poznogotskega stila in je sanitske oblike. Grb je predstavljen s tremi predstavitevskimi elementi, ki so na ščitu narisani od spodaj navzgor. V takšni heraldični upodobitvi predstavljajo simbol kraja (zaradi njegovega imena) in občine.

Prvi element je na zeleni travi stoječe belo obzidje preprostega podeželskega tabora, kakršen je nekoč varoval vas, župnijo in cerkev sv. Jurija in s svojim zgodovinskim obstojem dopolnil tudi krajevno ime. Nad glavnim obzidjem tabora lebdi na modrini ščita zlat oziroma rumen zvon kot glavni in prepoznavni element v grbu občine Tabor, ki ponazarja tradicijo petja v kraju.

Glavo ščita nad zvonom krasi kot diadem razpet bel trak z rdečim križem, ki je krščanski simbol krajevnega zavetnika svetega Jurija (Lečnik, Križanič, 2012; www.obcina-tabor.si/).

VITANJE

Območje današnjega Vitanja obsega pretežno hribovito pokrajino na obronkih zahodnega dela Pohorja in podaljškov Karavank. Ta pogorja loči brazda, del prelomnice, ki poteka od Labotske doline skozi Slovenjegraško kotlino in se usmerja proti Panonski kotlini in je zaradi naravnih danosti že v antičnem obdobju imela velik prometni pomen.

V 1. st. pr. n. št. je bila tukaj rimska naselbina Upellaeja, postojanka ob pomembni cestni povezavi Celeje z Virunumom na Koroškem. V bližini Sv. Vida na Hudinji ("Weitenstein" - nem. "Vidov kamen") pa je bilo že v rimski dobi bogato nahajališče marmorja. Iz nemškega Vidovega kamna pa najbrž izhaja tudi ime kraja Vitanje.

Stari ali »Spodnji grad« je stal na strmi vzpetini jugovzhodno od naselbine ob vhodu v sotesko Hudinje. Prvič se omenja leta 1140. Propadel je po letu 1680, razvaline pa so vidne še danes. Novi ali »Gornji grad« je nedaleč stran, nastal pa je na drugem hribu na južni strani naselbine. Prvič se je omenjal leta 1322. Imel je podobno usodo kot Stari grad, le da je propadel po požaru po letu 1790 (www.vitanje.si/objave/175).

Grb Vitanjske gosposčine sta povzela trg in danes tudi občina, katere sedež je v starem trškem dvorcu, zgrajenem baje že v 12. stoletju za potrebe upravljanja dela posesti krške škofije. Grb je posnet po grbu iz župnijske cerkve sv. Petra v Vitanju. Nahaja se za oltarjem na desnem oknu. Izvira iz preteklosti, *ko naj bi bilo v kotlini vitanjske občine jezero. Kraj je bil od nekdaj močvirnat, potok Hudinja je rad poplavljal in ustvarjal jezero. To naj bi bil razlog za Jakobove školjke v vitanjskem grbu.* Grb ima obliko kvadrata, ki v spodnjem delu prehaja v obliko pravilnega polkroga. Na vsaki strani črn rob obrobja vinsko rdečo podlago. Na njej so tri školjke, dve zgoraj in ena spodaj (Lečnik, Križanič, 2012; www.vitanje.si).

VOJNIK

Občina leži na severovzhodu Celjske kotline. Od gospodarskih dejavnosti so v občini najbolj razviti podjetništvo, kmetijstvo in turizem.

Leta 1850 so v Avstrijskem cesarstvu na področju celjskega okrajnega glavarstva na novo ustanovili več kot osemdeset občin in med njimi je bila tudi občina Vojnik. Leta 1958 je občina Vojnik prenehala obstajati, saj je bila priključena Mestni občini Celje in takrat je Vojnik dobil krajevni urad. Po osamosvojitvi Slovenije pa je bila leta 1994 ponovno ustanovljena Občina Vojnik. Kasneje je prihajalo še do nekaterih ozemeljskih sprememb, danes pa je v Občino Vojnik v 3 krajevnih skupnostih povezanih 56 naselij (www.vojnik.si).

Grb občine Vojnik ima obliko ščita. V prvem zelenem polju sekanega ščita je zlata krona s črno obrobo, drugo, rdeče polje, pa prekinja srebrn/bel tram (Grbi občin v Sloveniji, 2009; www.grboslovje.si/register/teritoriji/vojnik.php).

Grb Vojnika je "Per pale, vert a krona ali gules a fess argent" - "Bleda vera kroni ali požrešnost je ozadje srebra" in je restituirana kopija slike v Pichingerjevi knjigi, ki je risba pečata iz leta 1479. Edina razlika med Pichingerjevo upodobitvijo in sodobnim grbom je črna črta, ki deli polja na dva dela (Slovenia: Municipal Flags, 2019).

VRANSKO

Prvič se Vransko omenja leta 1286, ko na neki listini gornjegrajskega samostana zasledimo, da je podpisan kot priča "Konrad, vikaer von Vrensk", tj. "Konrad, vikar z Vranskega".

Razvoj in razcvet naselja Vransko je vseskozi pogojevala cesta, naslednica pradavne "jantarske poti" in kasneje rimske ceste ter nato v 17. stoletju posodobljena velika, bela cesarska cesta Dunaj-Trst. Kot

posledica živahnega prometa in pretoka ljudi skozi naselje je že v začetku 19. stoletja veliko prebivalcev živelo od nekmetske dejavnosti (tovorništvo in furmanstvo, obrtne panoge - gostinstvo, sedlarstvo, kovaštvo, usnjarstvo, trgovina, čevljarstvo, krznarstvo, tkalstvo, krojaštvo, mesarstvo, mlinarstvo ipd.). Pomen kraja je zrastel v poznem srednjem veku, saj je bilo Vransko prva postojanka v Deželi Štajerski ob meji z Deželjo Kranjsko ter je imelo pošto in mitnico.

Leta 1868 je avstrijska vlada povzdignila kraj v deželno knežji trg z vsemi pravicami, ki temu naslovu gredo, ter kasneje ugodila tudi prošnji za dodelitev grba.

Po letu 1870 so začeli v Savinjski dolini gojiti hmelj. Prometni pomen je naselju upadel z izgradnjo južne železnice. Povojno obdobje je Vranskemu prineslo le malo napredka. Z izgubo upravne samostojnosti leta 1959 je Vransko z naselji postalo samo ena izmed 16-ih krajevnih skupnosti novonastale Občine Žalec. Leta 1998 so na novo ustanovili občino Vransko, ki je zajemala 16 naselij (www.vransko.si/vransko/vransko-skozi-cas).

Vransko ima svoj trški grb od leta 1868. Na ščitu srebrnobelega barve stoji vrana - na zgoraj prikrajšanem smrekovem deblu. Polje grba je obdano z arabesknim okvirjem. Grb naj bi nastal na podlagi stare pripovedke, da se je ime kraja Vransko razvilo iz imena ptice vrane. Nekoč naj bi bilo v vranski kotlini jezero, ki so ga pozneje prekopali, ga tako osušili in zgradili naselje. Ker so se ob jezeru in kasneje na močvirju zbirale jate vran, so prebivalci naselje imenovali Vransko (Lečnik, Križanič, 2012; Slovenia: Municipal Flags, 2019).

ZREČE

Zreče so mesto v SV Sloveniji pod obronki Pohorja v Dravinjski dolini. Kot enotno naselje so se razvile v zadnjih dvajsetih letih iz vasi Zgornje in Spodnje Zreče ter Dobrave, potem ko so leta 1987 postale mesto. V mestu Zreče je sedež občine Zreče, ki obsega 27 naselij, vključenih v šest krajevnih skupnosti. Občina Zreče je izrazito turistično – industrijska občina.

Prvi sledovi naselitve na zreškem področju segajo že skoraj 4.000 let nazaj v obdobje mlajše kamene dobe, kar dokazujejo številne arheološke najdbe na Brinjevi gori in na Gračiču. Prve pisane vire o usodi naših krajev v zgodnjem srednjem veku imamo šele iz konca 10. stoletja, ko je bilo zreško področje razdeljeno na več cerkvenih in posvetnih gospostev. Od gradov je bil nekoč najpomembnejši zreški grad Freudenberg, ki je stal na hribu pod Brinjevo goro in se prvič omenja leta 1224 (www.zrece.si/).

Grb Občine Zreče je nastal na osnovi pečatnika Jurija s Freudenberga, ki je bil odtisnjen na listini iz leta 1377 in ima dva zelena lista v obliki srca (Otošar, 2001). Ima obliko ščita z zeleno obrobo. V sredini je v zlatem/rumenem grbovnem polju upodobljeno zeleno srce z dvema zlato/rumenima valovnicama v spodnjem delu (www.zrece.si/).

Podoba in barva grba ponazarjata geslo naselja - Zreče, zeleno srce izpod Pohorja. Grb občine ima obliko ščita. V njegovi sredini je na zlatorumenem grbovnem polju srce v zeleni barvi. V spodnjem delu srca sta dve valovnici zlatorumene barve. Ščit je ob stranicah zeleno obrobljen (Lečnik, Križanič, 2012; Slovenia: Municipal Flags, 2019).

ŽALEC

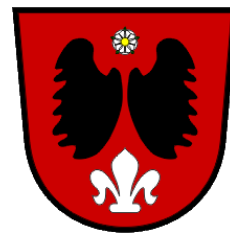
Občina Žalec se nahaja v Spodnji Savinjski dolini in v današnji obliki obstaja od leta 1998, ko je prišlo do razdelitve prejšnje velike občine. Sestavlja jo 39 naselij v 10 krajevnih skupnostih.

Kraj se prvič omenja kot trško naselje 1256. Pokroviteljstvo nad krajem so imeli Babenberžani in Habsburžani. V kraju so prirejali sejme in imeli sodišče. Turki so naselje dvakrat požgali. V času reformacije so v Zotlovi kovačnici, ki so jo imenovali Lutrova kapela, opravljali verske obrede. Septembra 1868 je bil v Žalcu narodni tabor, na katerem so udeleženci zahtevali Zedinjeno Slovenijo. Leta 1891 je v Žalec pripeljal prvi vlak na novozgrajeni progi Celje–Dravograd. Žalec je politično, gospodarsko in kulturno središče Spodnje Savinjske doline; od konca 19. stoletja velja za središče slovenskega hmeljarsstva (www.sl.wikipedia.org/wiki/Žalec).

Kraj se prvič omenja leta 1182 z nemškim imenom "Sachsenvelde". Sredi 13. stoletja se že omenjajo žalski "cives"/tržani, kar kaže na to, da je bil Žalec takrat že trg. Stari trški pečat, na katerem se Žalec imenuje celo civitas/mesto, je še iz konca 13. stoletja, ohranjen pa je prvič na listini iz 1347. Na tem "govorečem" pečatu je prikazano ime kraja, tj. nemški Sachsenveld: orlovi krili, nemško Sachsen, in cvet ter lilija za - veld, skupaj torej Sachsen-veld. Let

a 1989 je bil občinski grb obnovljen po tem starem pečatu, le da so leta 1992 spremenili obliko orlovih kril v tisto iz Kobel-Pircheggerjeve knjige o štajerskih krajevnih grbih iz 1954 (Otošič, 2001).

*Slika 3: Nekdanji grb Žalca
(Slovenia: Municipal Flags, 2019)*

Obstoječi grb občine so občinski svetniki sprejeli marca 2013. Grb občine je polje zelene barve, v spodnjem delu zaobljen, v zgornjem pa zaključen z ravno modro črto. V sredini ima zlato rumen znak hmeljeve kobule in lista. Zelena barva simbolizira Savinjsko dolino, modra reko Savinjo, kobula in list pa hmelj (Lečnik, Križanič, 2012; Grbi občin v Sloveniji, 2009).

3.2 Heraldične prvine občinskih grbov

V prvem delu navajamo heraldične smernice, po katerih naj bi bili grbi sestavljeni. V drugem delu analiziramo občinske grbe po kriterijih, ki smo jih sestavile s pomočjo strokovne literature in na primerih nekaterih že opravljenih strokovnih ocen (npr. Jurečič, 1998).

V grboslovju veljajo posebna pravila in **smernice** pri določanju barv in oblike ščita, pri vsebini likov in njihovi postavitvi, pri izbiri motivov in simboliki grba ipd. Teorija, smernice in minimalne zahteve heraldike so zbrane v gradivu heraldično-veksilološko-sigilografske komisije Arhiva Republike Slovenije (Začasne ..., 2009)⁹.

"Grbovna podoba zagotavlja jasnost samo takrat, ko je grb upodobljen heraldično, to je s heraldičnimi atributi na heraldičnem ščitu in v heraldičnih barvah ..." (Jurečič, 2009, str. 7).

Občinski grbi naj predstavljajo **identiteto občine**.

Vsebine na grbih naj bodo **izrazne** in prikazane s **simboli**. Vsebine in njihovo simboliko črpamo iz prepoznavnih posebnosti območja - zgodovina in kulturna ali snovna dediščina, družbene in naravne posebnosti ter njihova kombinacija.

Grbi naj bodo **izvirni, prepoznavni**.

Pomembna je **jasnost** vsebine in celotnega grba (razumljivo, preprosto sporočilo).

Podobe in grb v celoti morajo biti sestavljeni skladno z grboslovnimi **pravili** (uporabljene barve in njihova zložitljivost ter simbolika, način predstavitve podob in njihova postavitve, delitve in vrste ščita ipd.) (Jurečič, 1998).

3.2.1 Heraldični ščit

Vsak grb mora biti predstavljen v heraldičnem ščitu. V srednjeevropski heraldiki je pet heraldično priznanih oblik ščita: romanski in gotski - spodaj koničasto/polkrožno zaobljen, renesančni - z enim ali dvema polkrožnima vrezoma za držanje kopja, baročni - zaviti okraski, več vrezov. S ponovnim oživitvenjem klasične heraldike v 19. stoletju se je ponovno začel, predvsem v krajevni heraldiki, uporabljati **poznogotski (španski) ščit** z vzporednima stranicama in polkrožnim zaključkom na dnu, čemur sledi tudi slovensko grboslovje.

Razdelitve ščitov so določene. Vodoravno razdeljen ščit je "deljen", navpično razdeljen pa "sekan". Največ ščitov je enkrat ali dvakrat razdeljenih, četverjeni ščiti se uporabljajo redko (Hribovšek, 2007).

Pri pokončno deljenem grbu so **strani določene z vidika ščitonosca** in ne opazovalca. Velja, da je desna stran tudi sprednja oziroma boljša stran, leva pa zadnja oziroma slabša stran.

Nagnjenost ščita je značilnost zgodnje heraldike.

V slovenski lokalni heraldiki dodajamo ščitom ob zunanem robu zlat trak, ki ima le okrasno funkcijo in ga ne blazoniramo (Otošec, 2001).

⁹ veksilologija - zastavoslovje (*vexillum* - lat. zastava); sigilografija ali sfragistika - pečatoslovje (*pečat* – gr. *sfragis*, lat. *sigillum*) (Pomožne zgodovinske vede, 2016)

3.2.2 Podoba

Podobe na grbih morajo biti izvedene po mednarodno **veljavnih grboslovnih normah**. Izbiramo jih izmed že v srednjem veku znanih heraldičnih podob zgradb, predmetov, živali, rastlin, nebesnih teles, mitoloških bitij in ljudi. Njihova predstavitev je **poenostavljena**, da je lažje razumljiva. Pri upodobitvah umetniška svoboda ne sme motiti njihove sporočilnosti. Podoba mora zagotavljati **razumljivost simbolike in predstavljati identiteto lastnika**¹⁰. Biti mora **izvirna/unikatna** (iste podobe, figure, liki se morajo razlikovati po risbi in barvah; vsak grb je unikatni) in markantna. **Črk in števil** v grboslovju načeloma ne uporabljamo. Sodobna heraldika **zavrača antične like** in arheološke predmete. Nejasne podobe, ki jim ne moremo določiti pomena, niso uporabne (Hribovšek, 2007; Jurečič, 2009).

Podobe na grbih so bile že od začetka ali **čisto heraldične** (kombinacija raznih barv) ali **figuralne** (ponazorjene različne živali, rastline, orodje, orožje, naravne posebnosti idr).

V grbopisu so določene nekatere zapovedane prvine in razlikovalne **posebnosti**. Orel je na primer vedno simetričen, upodobljen v zraku in ne sedi; glavo ima obrnjeno v eno stran. Srako, tatinsko ptico, upodabljamo s prstanom v kljunu. Pes se loči od volka po ovratnici. Ris ima vedno kratek rep. Lev in panter imata "čopast" rep, konj pa "šopastega". Dvonožno stoječim živalim slikamo samo eno vidno nogo, ki drugo, nevidno, zakriva (Jurečič, 2009; Hribovšek v Kvartič, 2021).

Podobe so predstavljene **dvodimenzionalno**, ostali elementi grba so lahko v perspektivi. Umestitve podob so predpisane (lik naj ne "visi" v zraku, vrsta predstavljene krone, vidna naj bo cela zastava ipd.). Dvonožno stoječim živalim slikamo samo eno vidno nogo, ki drugo, nevidno, zakriva. Vsak upodobljen predmet, kadar ni slikan frontalno, mora biti obrnjen v **heraldično desno**. To je še posebej opazno in pomembno pri uporabi živalskih postav, ki so slikane tako, da gledajo v smer boja nosilca štita, ob upoštevanju, da nosilec nosi ščit v levi roki. Izjema so dvoglave živali, rastline in podobno (Hribovšek, 2007). Arhitekturnim figuram ne poudarjamo vrste in obdelanosti zidnih elementov, denimo ali so zidaki klesani, štokani ali zglateni ipd. (Jurečič, 2009).

V grbih so predstavljene različne vsebine **simbolno** (oblika, barva, motivi ipd.). Golob je simbol miru ali svetega duha, petelin je simbol sonca, budnosti, bojevitosti. Lev in orel simbolizirata hrabrost in srčnost. S peresom upodobimo učenost in razsodnost. Vrtnica je simbol lepote, hrepenenja, ljubezni, pobožnosti, lilija pa je simbol čistosti, ponovnega rojstva in Marije Device. Lipa je simbol prijateljstva in miru. Hrast simbolizira moč, hrabrost in dostojanstvo, javor pa ponos in odločnost (Otošec, 2001; Kvartič, 2021).

Med posebnosti heraldike od 13. stoletja dalje sodijo t.i. "**govoreči grbi**" ali njihovi deli, ki nam "govorijo" o imenu, vrednotah, tipičnostih nosilca (npr. konj v grbu Slovenskih Konjic, dva lista hrasta doba v grbih Dobja in Dobrne, sv. Jurij v grbu Šentjurja, listi jelše v grbu Šmarja pri Jelšah, taborsko obzidje v grbu Tabora, vrana na iglavcu v grbu Vranskega, op. a.). Velikokrat so v govorečih grbih izražene vsebine razumljive le v latinskem ali nemškem jeziku (Otošec, 2001).

¹⁰ Heraldika upodobi nima veljave grba, če ne pripada nikomur, in kdorkoli poseduje grb, sme imeti samo enega (Heraldika, 2004).

3.2.3 Barve

Barve se v grbih pojavljajo v mnogih različnih oblikah in delitvah. **Heraldične barve** so: črna, rdeča, modra in zelena ter heraldični kovini zlato in srebro, ki ju nadomeščamo z rumeno oziroma belo barvo. Možna je uporaba tudi dopolnilne barve človeške polti. Zelena kot četrta heraldična barva nastopa skoraj izključno kot dopolnilo. **Zložljivost** oziroma ločljivost barv in kovin v grbu mora biti pravilno upoštevana - rdeča, modra in zelena barva so med seboj v paru ali trojici nezložljive. Nezložljivi sta tudi kovini (torej zlato - rumena in srebro - bela). Kovinski barvi se ne smeta prekrivati; zaradi jasnejšega kontrasta in prepoznavnosti mora biti barva na kovini ali kovina na barvi, npr. moder konj na srebrnem polju ali srebrn/bel konj na rdečem polju, ne pa moder orel na rdečem polju (Hribovšek, 2007). V sodobni heraldiki ne uporabljamo senčenja in različnih odtenkov iste barve. Da omilimo togost, v slovenski heraldiki velja, da lahko rdeča, modra, zelena in rumena/zlata barva nastopajo v dveh dopolnjujočih odtenkih. Posamezna barvna polja (slika, figure) morajo biti obrobljena s črno črto, njena debelina pa prilagojena sliki (Jurečič, 2009).

Barve dajejo grbom opaznost, prepoznavnost in unikatnost, a tudi **simboliko**. Heraldične barve same po sebi nimajo simbolnega pomena in največkrat to funkcijo prevzame legenda (vsebina) grba (Jurečič, 2009), npr. pogosti požari v Slovenskih Konjicah so ščit obarvali rdeče.

Modra barva je na splošno simbol učenosti, inteligence in modrosti, plemenitosti; je barva resnice, večnosti in sreče. Rdeča simbolizira življenje, vitalnost, ljubezen, hrabrost in nevarnost; je barva ognja, osvajanja in krvi. Rumena je barva zlata in sonca, ki obvladuje čas in je simbol večnosti; simbolizira tudi hrabrost, nepremagljivost in zmago. Je cesarsko-kraljevska barva. Zelena barva simbolizira upanje, mir, vztrajnost, rast in prebujanje ter varnost in blagostanje. Črna barva spodbuja ostrost, zaprtost in prestiž. V heraldiki pomeni opreznost, vzdržljivost v nesreči in velike preizkušnje. Bela barva simbolizira mir, resnico ter nedolžnost; največkrat je barva srebra in simbol Lune, kot nasprotje "zlatemu" Soncu; srebrna barva je simbol čistosti, poštenja in zvestobe ter je povezana z dostojanstvom.

V črno-belem spektru barve označujemo z različnimi kombinacijami in postavitvami črno-belih ploskev, šrafur in črt (Jelinčič, 2008).

3.2.4 Heraldična analiza občinskih grbov

V literaturi smo prebrale heraldične zahteve in smernice. Za vsako prebrano zahtevo smo pregledale vse občinske grbe in ugotavljale, če so skladni s smernicami. Ugotovitve smo sproti beležile. Z analiziranjem smo opozorile na nekatere neustreznosti v občinskih grbih.

Analiza občinskih grbov po heraldičnih elementih

Tabela 2: Heraldična ustreznost občinskih grbov po kategorijah
(znak + pomeni "povsem ustreza"; N = 23)

	ŠČIT		PODOBA				BARVE	
	oblika	razd.	izrazn.	unikat.	postav.	jasn.	dovolj.	zložlj.
Bistrica/S.		*	+	+		+	+	+
Braslovče	+	+	+	+			+	+
Celje	+	*	+	+		+	+	
Dobje	+	*	+		+	+	+	+
Dobrna	+	*	+		+	+	+	
Kozje	+	*	+	+		+	+	
Laško	+	*		+			+	+
Podčetrtek	+	*		+	+	+	+	+
Polzela	+	+	+	+	+	+	+	+
Prebold	+			+		+	+	
Radeče				+			+	
Rog. Slat.	+	*	+	+		+	+	+
Rogatec	+	*		+	+	+	+	+
Sl. Konj.	+	*	+	+		+	+	
Šentjur	+	*	+	+		+	+	
Šmarje/J.			+	+			+	
Store			+	+		+	+	+
Tabor	+	*	+	+		+	+	+
Vitanje	+	*		+			+	
Vojnik	+	+		+	+	+	+	+
Vransko	+	*	+	+		+		
Zreče		*		+		+	+	
Žalec	+		+	+		+	+	
Σ	18	3	15	21	6	18	22	11

* ščit grba ni razdeljen

Heraldični ščit

Kriteriji:

- *ustreznost predpisanih oblik ter*
 - *ustrezne razdelitve ščita - delitev in sekanje.*
-
- Prevladujejo ustrezni španski in gotski sanitski (spodaj prišiljeni) ščiti.
 - Neustrezna oblika ščita (Bistrica ob Sotli, Šmarje pri Jelšah in Štore - renesančni, Radeče - francoski ščit kvadratne oblike s konico, Vransko - neskladno okrasje, Zreče - nevzporedne stranice ščita).
 - Neustrezne razdelitve, ki so velikokrat nepravilne ali nesmiselne (Prebold, Radeče, Šmarje pri Jelšah, Žalec).

Podoba

Kriteriji:

- *simboli izrazno ponazarjajo vsebino*
 - *vsebina je unikatna in prepoznavna, predstavlja posebnosti, poudarja identiteto občin*
 - *jasnost - nazorni, preprosti/poenostavljeni in razumljivi motivi in podobe, ustrezna količina*
 - *postavitev podob - ustrezen način prikazovanja likov (stran/smer, predstavljanje)*
-
- Unikatni, izvirni in prepoznavni v celoti so vsi obravnavani grbi. Isti motivi in njihova postavitve se ponavljajo edino pri grbih občin Dobje in Dobrna, kjer govoreči del grba simbolizirajo listi hrasta doba.
 - Simbolika in izraznost (tipična predstavitev, posebnost motiva, ki poudarja prepoznavnost) vsebine grbov je manj ustrezna. Vsebino sporočila težje določamo predvsem na zgodovinskih grbih, ki so prevzeti po starih grbih ali pečatih (Braslovče, Kozje, Laško, Rogatec, Šmarje pri Jelšah, Vitanje, Vojnik). Celjski grb predstavlja rodbino - dediščino Vovbržanov in kasneje Knezov Celjskih. Vsebina je jasna npr. na starem grbu Vranskega (vrana). Podobe, ki jim ne moremo določiti pomena, niso uporabljive (Braslovče, Radeče, Rogatec, Šmarje pri Jelšah, Vitanje, Vojnik, Zreče).
 - Jasnost motiva (nazoren, razumljiv in poenostavljen prikaz, količina) je poudarjena na nekaterih obnovljenih zgodovinskih grbih (Rogatec, Slovenske Konjice, Vojnik) in večinoma na novejših grbih. Nekateri neobnovljeni zgodovinski grbi niso jasni, poenostavljeni (Laško, Radeče, Vitanje). Ponekod je neustrezna količina prikazanih simbolov (Braslovče, Podčetrtek, Radeče, Šmarje pri Jelšah).
 - Ustrezna postavitve (pravilna prikaz in postavitve, razmestitev v ščitu ipd.) podob, ki je skladna z restituirano heraldiko, je vzorno uporabljena na nekaterih obnovljenih zgodovinskih grbih (Polzela, Rogatec, Vojnik) in na novejših grbih mlajših občin (Dobje, Dobrna, Podčetrtek). Sodobno grboslovje se izogiba antičnim likom in arheološkemu predmetom (Rogaška Slatina). Neheraldična je postavitve/predstavitev nekaterih likov (levo postavljena orlica, neprepoznava orlica, orlica ni v letu - Bistrica ob Sotli). Izogibamo se tridimenzionalnemu prikazu (Šentjur, Laško, Vitanje, Vransko). V upodobitvi ni upoštevana heraldična logičnost arhitekture in ni upoštevan pravilni način upodabljanja (Kozje, Tabor). Grb ne predstavlja splošno znanega heraldičnega atributa ali je predstavljen na neustrezen način (Radeče, Šmarje, Zreče, Žalec). Heraldika za svojo slikovno sporočilnost na ščit ne sprejema števil, črk in črkovnih simbolov, ker je to v nasprotju s temeljnim poslanstvom

heraldike, torej slikovnega in ne črkovnega sporočila (Braslovče, Štore). Mirujočo vodo upodabljamo z ravnimi črtami, tekočo z vijugastimi (Prebold, Zreče, Žalec).

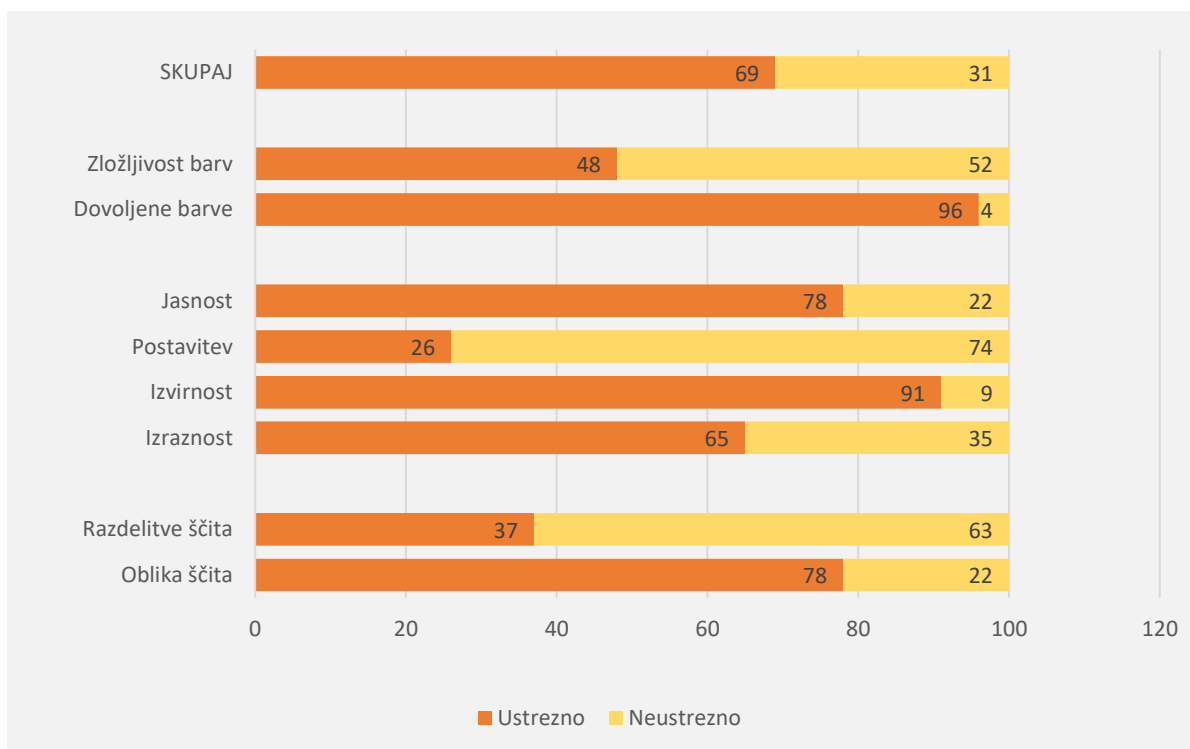
Barve

Kriteriji:

- uporaba dovoljenih barv in
- zložljivost barv.

- Na predstavljenih grbih so uporabljene večinoma dovoljene barve, manj ustrezna pa je zložljivost posameznih barv.
- Heraldčni liki/barve/okras so za boljšo prepoznavnost vedno očrtani črno. Različne barve in posamezne kovine na heraldičnem ščitu niso ločene s črno črto (zlate zvezde v grbu Celja, srebrne "kocke" v grbu občine Radeče, srebrn konj v grbu Slovenskih Konjic).
- Rdeča, modra in zelena barva ali barve kovin so med seboj v paru ali trojici načeloma nezložljive, čeprav jih slovenska heraldika dopušča kot posebnost (Dobrna - trije odtenki rumene barve, Kozje - zelen zmaj z neopaznim rdečim jezikom na rdečem ozadju, Šentjur - zlat Jurij na belem/srebrnem konju). Tudi nekontrastne barve ne sodijo skupaj (Prebold - modra in zelena, ki ju lahko smatramo tudi kot razdelitev ščita, Šmarje pri Jelšah - rdeč okvir ščita, nezdržljivost modre in črne barve, Vransko - deblo, ozadje; Žalec - nepoudarjen, nezložljivi stik modre in zelene).

Grafikon 1: Heraldčna ustreznost občinskih grbov po kategorijah
(v %; N = 23)

Grboslovne kategorije, ki smo jih analizirale na občinskih grbih, so ustrezno predstavljene na dobrih dveh tretjinah primerov (69 %).

Velika večina (96 %) obravnavanih občinskih grbov je sestavljena v predpisanih heraldičnih barvah, a so barve samo pri polovici (48 %) grbov ustrezno zložene.

Unikatni, izvirni in prepoznavni v celoti so skorajda vsi (91 %) obravnavani grbi. Dve tretjini (65 %) grbov imata vsebino predstavljeno izrazno in s simboli, ki poudarjajo posebnosti občin in njihovo identiteto. Tri četrtine (78 %) občinskih grbov imajo jasne, nazorne, razumljive in poenostavljeno prikazane motive ali podobe. Ustrezna postavitev podob, ki je skladna z restituirano heraldiko, je uporabljena na četrtini (26 %) obravnavanih občinskih grbov.

Tri četrtine (78 %) grbov so predstavljene na povsem ustreznih oblikah ščitov, ki jih priporoča restituirana heraldika. Na razdeljenem ščitu je predstavljenih 8 občinskih grbov. Samo pri dobri tretjini (37 %) grbov so razdelitve (delitev ali sekanje) smiselne ali pravilne.

Analiza občinskih grbov po občinah

1. **Bistrica ob Sotli** - Novejši, prepoznavni grb občine s pestro simboliko. Orlica ni v zraku, ampak sedi in je torej neprepoznava. Obrnjena je v heraldično napačno smer. Renesančni ščit grba ni skladen s smernicami, ki jih predpisuje sodobna slovenska heraldika.
2. **Braslovče** - Grb je zelo markanten. Ustvarjen je po starem pečatu naselja in še ni prenovljen. Je heraldično pretirano okrašen, sekanje in delitve se nadaljujejo tudi v grbovno okrasje. Vsebina je s simboli predstavljena presplošno. Črke v ščitu sodobna heraldika odsvetuje. Cel grb je barvno monoton, a je navzven zelo prepoznaven.
3. **Celje** - Grb je povzet po grbu Celjskih. Liki (zvezde) nimajo črnih obrob, a so zlate koničaste zvezde na modrem ozadju dovolj kontrastne. Zgodovinski grb ima sicer nejasno simboliko (brez poznavanja zgodovine knežjega mesta), a je prepoznaven.
4. **Dobje** - Nov grb mlajše občine ima bogato simboliko. Govoreči del grba simbolizirajo listi hrasta doba. Na podobi je prikazanih veliko podrobnosti (slavček, veje). Podobe se prekrivajo (ptica, listi). Slavček je upodobljen z dvema nogama, kar sodobna heraldika odklanja.
5. **Dobrna** - Grb mlajše občine je izrazen in prepoznaven. Govoreči del grba simbolizirajo listi hrasta doba, ki pa so identični tistim v grbu občine Dobje¹¹. Neustrezna je zložljivost treh odtenkov rumene barve (posoda na dvohribu in dno vrelcev).
6. **Kozje** - Grb občine je posodobljen in narejen po zgodovinskem grbu. Vsebina simbolizira krajevno legendo o Kozozmaju. Nekoliko neustrezna je zložljivost zelene in rdeče barve ter predvsem rdečega zmajevega jezika na rdečem ozadju. Zmaj je predstavljen na dveh nogah. Obdelanosti zidnih elementov (stolp) se izogibamo.
7. **Laško** - Grb občine je zgodovinski in povzet po starem trškem grbu. Lilije niso predstavljene poenostavljeno in so v perspektivi. Simbolika je nejasna, a je grb zelo prepoznaven.
8. **Podčetrtek** - Grb občine je heraldično ustrezen sodobni grb z manj prepoznavno simboliko (lastovke in sonce s 16 žarki), zaradi česar je okrnjena izraznost.

¹¹ Grb občine Dobje je bil objavljen v Uradnem listu leta 2000, občine Dobrna pa leta 2001; zato navajamo, da so "govoreči" del grba (liste hrasta doba) kopirali Dobrnčani in ne Dobljani.

9. **Polzela** - Občinski grb je kakovostno posodobljen, predstavljen na sekanem ščitu. Ima izrazito simboliko malteških vitezov. Lev v spodnjem delu ščita je povzet arhitekturni motiv z gradu Komenda.
10. **Prebold** - Grb je predstavljen na sekanem ščitu. Skromna je izvirnost predstavitve. Vsebina je presplošna in premalo simbolična (dvorec, zelena barva - čisto in bogato naravno okolje). Razdelitve ščita naj ne bi bile narejene z motivi (ravna modra črta, ki simbolizira reko Bolsko). Z ravno črto se na splošno predstavljajo stoječe vode. Nekontrastna je modra reka na zeleni podlagi.
11. **Radeče** - Grb se je pojavljal na občinskih dokumentih, njegov izvor pa je nepoznan. Prenove ni doživel, zato je neizrazen, nerazumljiv in brez vsebine. Predstavljen je na neustreznem francoskem, prišiljenem ščitu. Obilno zlato okrasje ščita s krono na vrhu je neizrazito, upodobitve so neheraldične. Grb deluje preobloženo. Barve grba niso markantne.
12. **Rogaška Slatina** - Grb je sestavljen na osnovi legende o Pegazu, ki je z udarci kopita odkril rogaške vrelce. Grb je prepoznaven in simboličen, a antične in mitološke podobe sodobna heraldika odklanja.
13. **Rogatec** - Grb je vzorno prenovljen zgodovinski grb. Njegova izraznost in simbolika sta (zaradi povzetega starega grba) zelo splošni in slabše prepoznavni. Samo slovenska heraldika dopušča odtenke iste barve (ozadje, streha), a jih na splošno odsvetuje.
14. **Slovenske Konjice** - Grb je govoreči grb z močno simboliko. Je eden redkih grbov, ki "govorijo" v slovenskem jeziku. Kljub ustrezni zložljivosti barv (srebrn konj na rdečem, kontrastnem ozadju), sodobno grboslovje predlaga obrobo likov zaradi "čitljivosti". Nejasna zlata obroba ščita je grbovni okras in ni izrazita.
15. **Šentjur** - Grb je povzet po grbu trga na starem pečatu. Je izrazen grb z vsebino. Perspektivno predstavljena vsebina ni povsem skladna s smernicami sodobne heraldike. Podoba je predstavljena zelo realistično, ni poenostavljena. Nezdružljive so kovinske barve jezdeca in konja. Podoba je predstavljena tridimenzionalno, sodobna heraldika zavrača naravni videz likov.
16. **Šmarje pri Jelšah** - Grb združuje zgodovinsko in sodobno simboliko (grb stare plemiške rodbine in govoreči del grba - jelševi listi). Predstavljen je na rdeče obrobljenem ščitu, ki ni ustrezne oblike, z njegovo delitvijo in sekanjem pa niso dodali razumljivosti. Heraldčne podobe v nekaterih razdeljenih delih (šrafure) nimajo vsebine. Grb deluje preobloženo. Modra in črna barva nista heraldično kontrastni.
17. **Štore** - Grb je predstavljen na deljenem ščitu, ki je na vrhovih zaobljeno prirezan. Številke v grbih načeloma ne uporabljamo. Ščit je neustrezno deljen. Grb ima močno simboliko, a ni markanten.
18. **Tabor** - Grb je predstavljen na ščitu sanitske oblike. Vsebina je bogata s podrobnostmi (zavit bel trak, grmovje v vznožju tabora, monotonost zlatega zvona razbijajo: dva barvna odtenka in dva podrobno predstavljena okrasa). Simbolika ni izrazita (zvon - petje, splošno predstavljena arhitektura kot "govoreči" del grba - tabor, trak nad zvonom). Bel trak nad zvonom je "zložen" in se ne vidi cel. Umestitev tabora na podlago ni povsem ustrezna (grmovje).
19. **Vitanje** - Neobnovljeni grb je "posnet" po grbu iz župnijske cerkve sv. Petra v Vitanju. Jakobove školjke na grbu imajo težko razumljivo simboliko. Podobe so predstavljene v perspektivi, njihova umestitev ni simetrična in vsebina grba vizuelno "visi". Barve so premalo markantne, grbovni okras je črn.
20. **Vojnik** - Grb Vojnika je lep primer strokovno posodobljene kopije slike v Pichingerjevi knjigi. Grb je markanten, a kot veliko zgodovinskih grbov ima neizraženo vsebino oz. nejasno simboliko.
21. **Vransko** - Grb je predstavljen po starem trškem grbu in neobnovljen. Simbolno je ustrezen govoreči del grba (vrana). Okrasje ščita je barvno in kombinacijsko neustrezno, preobloženo. Podobe so senčene (perspektiva), risane v niansah iste barve in niso poenostavljene. Drevo je predstavljeno neustrezno, odžagan vrh drevesa je simbolno nerazumljiv. Vrana je prikazana na dveh nogah.

22. **Zreče** - Grb občine izvira iz sodobnosti, a je neskladen s sodobnimi smernicami. Oblika ščita je neustrezna. Srce je izpeljano iz dveh listov, sestavljenih v obliki srca v starem grbu. Današnja simbolika (slogan občine - Zeleno srce pod Pohorjem) je nejasna (rumeni črti - tekoča voda, Pohorje?). Barva okvirja ščita je zelena in je ponovljena iz osrednjega motiva.
23. **Žalec** - Obstoječi grb je zelo simboličen, predstavljen na neobrobljenem španskem ščitu. Neustrezna je ravna modra črta kot simbol tekoče Savinje (razdelitev?). Zložljivost barv je neustrezna. Neskladen je tudi rumen list na zeleni podlagi med rumenim hmeljem in modro črto na vrhu. Liki niso obrobljeni.

3.3 Poznavanje občinskih grbov in mnenje občanov o grbih

V poglavju predstavljamo analizo rezultatov spletne ankete, s katero smo ugotavljale poznavanje in splošno mnenje o občinskih grbih. Raziskale smo njihovo prepoznavnost - kako anketirani na splošno poznajo vsebino/simboliko občinskih grbov in kaj menijo o njihovem izgledu. Anketo smo razposlale na spletne naslove šol v vseh obravnavanih občinah. V enem mesecu je anketo izpolnilo 152 oseb (49 moških in 103 ženske). Iz nekaterih občin nismo pridobile odgovorov in v analizi podatkov e-ankete torej niso zajeti prebivalci občin: Bistrica ob Sotli, Podčetrtek, Rogatec, Štore, Tabor, Vransko in Zreče.

Tabela 3: Število anketiranih po obravnavanih občinah

1. Bistrica ob Sotli	0
2. Braslovče	7
3. Celje	56
4. Dobje	4
5. Dobrna	6
6. Kozje	6
7. Laško	5
8. Podčetrtek	0
9. Polzela	4
10. Prebold	4
11. Radeče	6
12. Rogaška Slatina	5
13. Rogatec	0
14. Slovenske Konjice	4
15. Šentjur	27
16. Šmarje pri Jelšah	4
17. Štore	0
18. Tabor	0
19. Vitanje	2
20. Vojnik	3
21. Vransko	0
22. Zreče	0
23. Žalec	9
Vrnjene e-ankete Σ	152

3.3.1 Poznavanje občinskih grbov

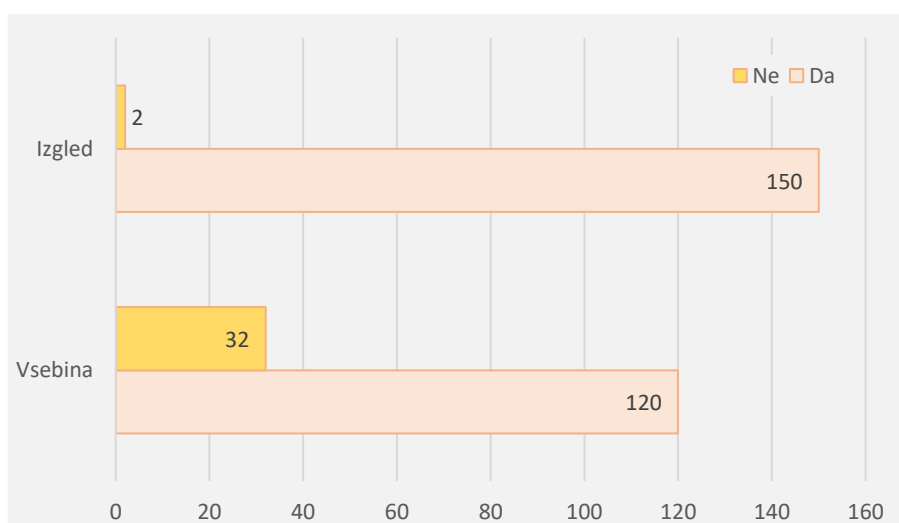
Najprej smo ugotavljale, koliko anketiranih pozna izgled občinskih grbov. V nadaljevanju nas je zanimalo, kako poznajo pomen, vsebino občinskih grbov. Odgovore smo preverile tako, da je bilo treba izgled grbov in njihovo vsebino na kratko opisati.

Tabela 4: Poznavanje izgleda in vsebine občinskega grba
(*N* = 152* za vsako kategorijo)

Odgovori	Izgled		Vsebina	
	Št.	%	Št.	%
DA	150	98,7	120	78
NE	2	1,3	32	21
Veljavni Σ	152	100 %	152	100

* Preverjeni odgovori - ustrezen skrajšan opis izgleda

Grafikon 2: Poznavanje izgleda in vsebine občinskih grbov
(Število, *N* = 152)

Občinskih grbov ni prepoznalo 1,3 % anketiranih (2 osebi). Izvora oz. vsebine občinskih grbov in njihove simbolike ni poznala dobra petina vprašanih (21 % - 32 oseb).

Pri poznavanju občinskih grbov smo logično sklepale, da so grbi, ki so se v preteklosti pogosteje pojavljali (npr. na avtomobilskih tablicah), bolj prepoznavni od poljubnih občinskih grbov. Iz podatkov ankete smo izbrali 4 občinske grbe, ki so se (ali se še) pojavljali na avtomobilskih registrskih tablicah, in 4 manj uporabljane grbe.

Tabela 5: Prepoznavanje bolj in manj uporabljanih občinskih grbov
(Delež pravih prepoznanj v %, N = 152)

 Celje	 Laško	 Šentjur	 Šmarje pri Jelšah	 Braslovče	 Dobje	 Kozje	 Rogaška Slatina
89	81	68	53	49	42	46	41
72,8				44,5			

"Znane" grbe skupaj je poznalo dobrih 70 % vprašanih, manj poznane pa slabih 45 % vprašanih. Med izbranimi je najbolj poznan celjski grb (89 %), najmanj pa šmarski (53 %). Med manj znanimi izbranimi grbi je najbolj poznan grb Braslovč (49 %), najmanj pa grb Rogaške Slatine (41 %).

3.3.2 Mnenje anketiranih o občinskih grbih

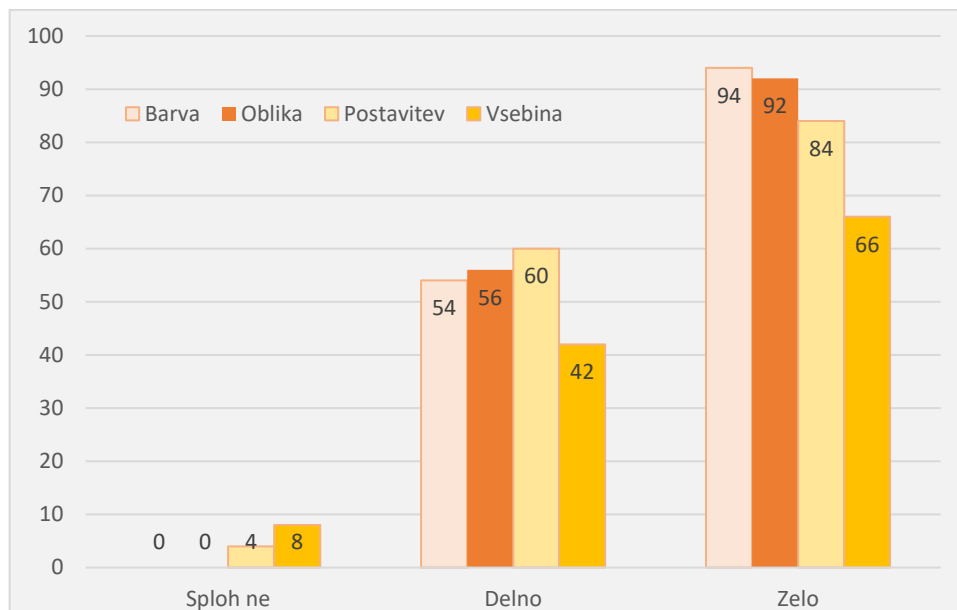
Raziskale smo mnenje prebivalstva na obravnavanem območju o občinskih grbih. Anketirani so odgovarjali na vprašanje, kako so "zadovoljni" z občinskimi grbi glede na barvo, obliko in postavitev likov ter izraznost vsebine - simboliko.

Tabela 6: Mnenje anketiranih o občinskih grbih
(N = 148)

Ustreznost občinskega grba	Barva		Oblika		Postavitev		Izraznost vsebine		Mnenje Σ	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.*	%	Št. odg.	%
SPLOH NE	0	0	0	0	4	2,7	8	6,9	12	2,1
DELNO	54	36,5	56	37,8	60	40,5	42	36,2	212	37,9
ZELO	94	63,5	92	62,2	84	56,8	66	56,9	336	60,0
Σ anketir.	148	100	148	100	148	100	116	100	560	100

* 32 oseb ne pozna vsebine

Grafikon 3: Mnenje anketiranih o občinskih grbih
(N = 148)

Z analizo anket smo ugotovile, da je večina vprašanih (60 % odgovorov) z občinskimi grbi "zelo zadovoljna", dobra tretjina (38 % - 212 odgovorov) "delno zadovoljna" in samo v 2 % (12) odgovorov so anketirani označili, da so grbi neprimerni.

Skoraj dve tretjini vprašanih sta zelo zadovoljni z uporabljenimi barvami (64 % - 94 oseb od 148) in obliko (62 % - 92 oseb od 148) grbov, dobra polovica (57 % - 66 od 116 anketiranih, ki poznajo vsebino občinskih grbov) pa z izraznostjo vsebine grbov in postavitvijo podob ter simbolov. 4 osebe (od 148) so menile, da so povsem neprimerne postavitve motivov in podob. 32 oseb ne pozna vsebine občinskih grbov, 8 anketiranih pa "sploh ni zadovoljnih" z vsebino občinskih grbov in njeno izraznostjo.

3.3.3 Pojavljanje občinskih grbov

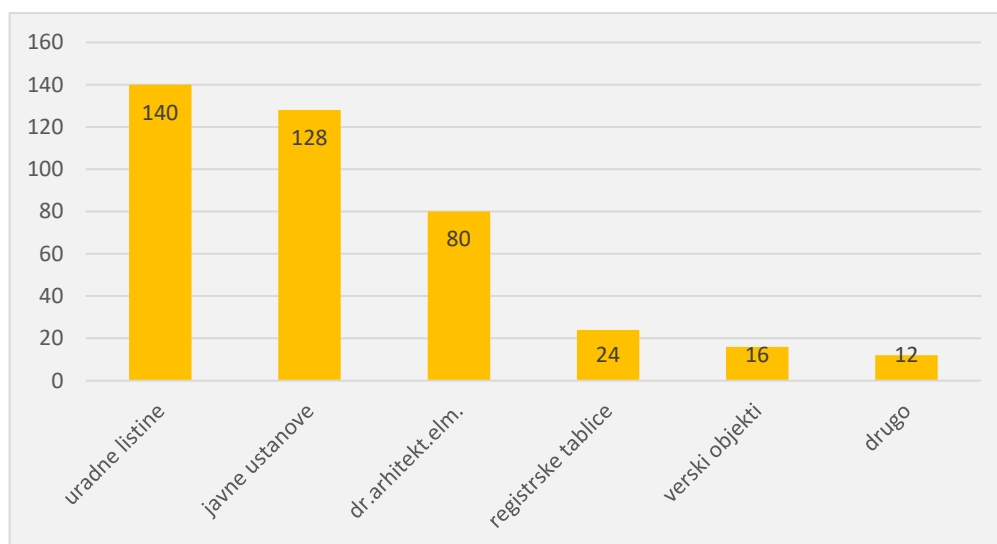
V Uradnem listu RS so objavljeni odloki o izgledu in uporabi grbov, zastav in pečatov posameznih občin. Navajajo, da se grbi občin uporabljajo zlasti v pečatu in žigu občin, kot oznaka na uradnih dokumentih, na poslopjih in v uradnih prostorih občin, na neprometnih znakih, ki označujejo območje posameznih občin, na prireditvah, na listinah, priznanjih, vabilih, čestitkah, vizitkah in na podobnih uradnih izkazih, ki jih v službene namene uporabljajo funkcionarji in uslužbenci.

Tabela 7: Pojavljanje občinskih grbov
(Možnih več odgovorov; $N = 152$)

	Št.	%
Na uradnih listinah občine	140	92
V javnih ustanovah	128	84
Na drugih arhitekturnih elementih	80	52,6
Na avtomobilskih registrskih tablicah	24	15,8
V verskih objektih	16	10,5
Drugo*	12	8
Odgovori Σ	400	

* Občinska priznanja (8), občinska glasila in oglaševalski panoji (4)

Grafikon 4: Pojavljanje občinskih grbov
(Število - možnih več odgovorov; $N = 152$)

Največ anketiranih je grbe občin zasledilo na uradnih listinah občin (98 %) in v javnih ustanovah (84 %) - občinskih zgradbah, sodiščih, upravnih enotah, šolah idr. Dobra polovica anketiranih (52,6 %) je navedla, da so z grbi označeni tudi drugi arhitekturni elementi (portali in fasadni okras nekaterih starejših zgradb, ulični stebrički in druga ulična oprema - koši za smeti, klopi, smerokazi s poimenovanjem ulic na križiščih, pozdravne prometne table pri vstopu na ozemlje občine ipd.). Več kot desetina (15,8 %) občanov je kot pojavljanje grbov navedla avtomobilске registrske tablice, desetina (10,5 %) pa je grbe zasledila v verskih objektih. Slaba desetina (8 %) vprašanih je navedla, da se občinski grbi pojavljajo tudi kot nagrade¹² ter v občinskih glasilih in na oglaševalskih panojih.

¹² V nekaterih občinah se uporabljajo različni "grbi" kot občinske nagrade (Celje in Laško - zlati, srebrni, bronasti in kristalni grb, Dobrna, Kozje, Vojnik, Slovenske Konjice, Štore - zlati, srebrni in bronasti grb, Vransko in Žalec - grb občine idr.). (Op. a.)

Slika 4: Celjski grb nad vhodnim portalom v Kvartirno hišo na Gosposki ulici v Celju
(Vir: Arhiv Heureka)

Slika 6: Občinsko priznanje "Zlati celjski grb"
(Vir: www.kamra.si/mm-el/zlati-celjski-grb/)

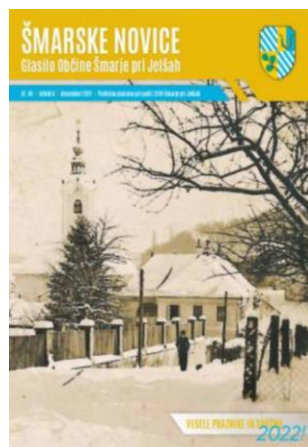
Slika 8: Žalski grb na avtomobilski registrski tablici
(Vir: Arhiv Heureka)

Slika 5: Ulične table v Celju s celjskim grbom
(Vir: Arhiv Heureka)

Slika 7: Grb na stari hiši na Vranskem
(Vir: krajci.eu/slovenija/vransko_hisa_vransko)

Slika 9: Občinski grb na naslovnici Šmarskih novic
(Vir: www.smarje.si/objave/63)

3.4 Razprava

V raziskovalni nalogi smo raziskale občinske grbe na Celjskem ter ugotovitve predstavile. Pri našem delu smo prebrodile precej problemov. Ko smo se na začetku poglobile v strokovno literaturo, smo počasi ugotovile, da "vemo, da nič ne vemo". Prepozno smo na žalost spoznale, kako malo vemo o zahtevni tematiki. Za pomoč smo zaprosile strokovnjaka, gospoda Aleksandra Hribovskega, ki nas je pohvalil, nam čestital za "izvirno strukturiranost naloge ter za izbor redke in zahtevne grboslovne teme" in nam istočasno sporočil, da se "zaradi preobilice dela naši tematiki lahko posveti šele v drugi polovici aprila".

Največji zalogaj je bila analiza občinskih grbov. Ko smo v literaturi prebrale heraldične zahteve in smernice, smo za vsako prebrano zahtevo pregledale vse občinske grbe in ugotavljale, če so skladni s smernicami. Heraldične "zapovedi" so zelo zahtevne in vsebujejo veliko posebnosti in dovoljenih odstopanj. Manjkale so nam predvsem izkušnje. V raziskavi smo naleteli na obnovljene grbe, ki so jih ustvarili slovenski grboslovni strokovnjaki (npr. Hribovšek - Vojnik, Jurečič - Tabor), pa smo jih ocenile kot ne povsem skladne s teorijo. Z vprašanjem "Kdo smo me, da sodimo?" nam je pošla vsa samozavest. A smo zasledile Jurečičev intervju v Delu (Švagelj, 2012), kjer pravi, da tudi strokovnjaki včasih delajo kompromise - ljudem ali politiki prijaznejše, likovno barvitejše in ne povsem heraldično ustrezne grbe.

V "covid razmerah" smo razposlale spletno anketo IKA na vse osnovne šole v obravnavanih občinah in jih prosile za pomoč. V enem mesecu smo dobile vrnjenih samo 152 izpolnjenih vprašalnikov (od 200 tisoč prebivalcev regije!). Število odgovorov po občinah se zelo razlikuje in so podatki težko primerljivi. Pričakovale smo več odgovorov iz vsake občine. Iz vsake občine smo za določene vsebine želele izbrati enako in primerljivo število odgovorov. Iz nekaterih občin nismo pridobile odgovorov in je tako naša raziskava nekoliko okrnjena. V analizi podatkov e-ankete torej niso zajeti prebivalci občin: Bistrica ob Sotli, Podčetrtek, Rogatec, Štore, Tabor, Vranksko in Zreče.

In kljub vsemu smo naš "namen naloge" uspešno izpolnile.

V raziskavi smo proučile, predstavile in ocenile izgled, vsebino in heraldično ustreznost občinskih grbov 23 občin v celjski ekonomski regiji.

Ugotovile smo, da je veliko grbov zgodovinskih, povzetih po starih rodbinah, grbih ali pečatih. Vsi zgodovinski grbi še niso doživeli kakovostnih prenov. Pri teh grbih velikokrat ne najdemo simbolike, njihova jasnost in izraznost sta okrnjeni, predstavitve pa so velikokrat neskladne s sodobnim grboslovjem.

V analizi grboslovnih kategorij smo ugotovile, da so ustrezno predstavljene na dobrih dveh tretjinah (69 %) primerov. Velika večina grbov je sestavljena v predpisanih heraldičnih barvah, a so pri polovici grbov neustrezno zložene. Unikatni in prepoznavni so na splošno skorajda vsi obravnavani grbi. Vendar je njihova vsebina izrazno predstavljena le na dveh tretjinah grbov. Tri četrtine grbov imajo jasne, nazorne in poenostavljeno prikazane motive ali podobe. Samo na četrtini grbov so podobe ustrezno postavljene in predstavljene.

Hipoteza 1: Vsebine na grbih ustrezno predstavljajo identiteto občin.

Naših predvidevanj nismo potrdile. Samo na dveh tretjinah (65 %) obravnavanih grbov je vsebina izrazna in prepoznavna, predstavlja občinske posebnosti in tako poudarja identiteto

občin. V ocenjevanje smo zajele tudi zgodovinske grbe, kjer je vsebina/izraznost velikokrat okrnjena.

Hipoteza 2: Četrtna občinskih grbov je heraldično neustrezna.

Naše hipoteze nismo potrdile. V raziskavi smo izhajale iz smernic restituirane heraldike. Pri "heraldični ustreznosti" smo analizirale obliko in razdelitve ščita, postavitev podob in uporabo dovoljenih barv ter njihovo zložljivost. V teh kategorijah je ustrezna samo dobra polovica (58 %) obravnavanih občinskih grbov. Največ neskladnosti s sodobno heraldiko smo ugotovile pri postavljanju podob (74 %), pri razdelitvi ščitov (63 %) in zložljivosti barv (52 %), najmanj pa pri uporabi dovoljenih barv (4 %) in oblikah ščitov (22 %).

Ocenjujemo, da so razmišljanja Valta Jurečiča (Švagelj, 2012) ustrezna in da so pri sprejemanju občinskih grbov, ne glede na stroko, v ospredju vedno tudi politični, tržni ali osebni interesi.

Analizirale smo tudi mnenje občanek in občanov o občinskih grbih, njihovo poznavanje grbov ter pojavljanje grbov. Petina anketiranih ne pozna vsebine - simbolike občinskih grbov, večina (60 % anketiranih) pa je z občinskim grbom "zelo zadovoljna". Grbi se največkrat pojavljajo na uradnih listinah, ki jih izdajajo občine, v javnih ustanovah, na različnih arhitekturnih elementih, na verskih objektih in v njih, v občinskih glasilih in na oglaševalskih panojih.

Hipoteza 3: Tretjina anketiranih ne pozna izvora/vsebine občinskih grbov.

Hipoteze nismo potrdile. Domačih občinskih grbov nista poznali samo 2 osebi od 152 anketiranih (1,3 %). Izvora občinskih grbov in njihove simbolike ne pozna dobra petina vprašanih (21 % - 32 oseb). Odgovori so merodajni, ker smo v anketi zahtevale kratek opis izgleda in vsebine občinskih grbov, istočasno pa se število odgovorov po občinah zelo razlikuje in so podatki težko primerljivi.

Hipoteza 4: Z izgledom ali vsebino občinskih grbov je nezadovoljna petina anketiranih.

Naših predvidevanj nismo potrdile. V 2 % odgovorov vprašani sploh niso zadovoljni z izgledom ali vsebino občinskih grbov. V 38 % (212 odgovorov) so anketirani "delno zadovoljni" in v večini (60 % - 336) odgovorov so vprašani "povsem zadovoljni" z izgledom ali vsebino občinskih grbov. Največ anketiranih je "zelo zadovoljnih" z barvo (64 %) in obliko (62 %) grba, nekoliko manj pa z vsebino, simboliko in postavitvijo podob (okoli 57 %).

Vse naše hipoteze smo ovrgle, saj z analizo podatkov nismo potrdile nobenega predvidevanja.

4 ZAKLJUČEK

Grb mora izražati zgodovinskost ali simbolno izražati vrednote nosilca grba, biti mora razločljiv od drugih grbov, biti mora najprej opisno predstavljen in dovoljevati različne uporabe ter svobodo oblikovanja (Jelinčič, 2008). Grbe proučuje heraldika. V zadnji četrtini 20. stoletja se je začela njena restitucija ali prenova, ki ponovno oživlja bistvo izvirne heraldike iz obdobja pozne gotike v 15. stoletju. Obsega sklop pravil, ki heraldiko s prilagoditvami umešča v sodobni čas.

In kje smo danes s sodobnim, restituiranim grboslovjem?

"Sredi devetdesetih let 20. stoletja so grbi stihjsko nastajali pod patronatom Ministrstva za notranje zadeve. Stroka je bila izvzeta. Veliko grbov je heraldično napačnih, delno napačnih ali nepopolnih, vendar včasih ne gre drugače; odvisno, kaj izpostavljamo v grbu in s kakšnim prvotnim namenom ga sestavljamo". Veliko je tudi sodobnih predelav starih grbov in pečatov, pri čemer se povsod ne da upoštevati sodobne restituirane heraldike. Grboslovje je v tesni prepletenosti z rodoslovjem, sociologijo, umetnostno zgodovino ter politično, gospodarsko, cerkveno ali socialno zgodovino in pri nastajanju sodobnih grbov se heraldična stroka ne postavlja vedno na prvo mesto. Občinski grbi so velikokrat kompromis med strokami. "Velikokrat se pred kakovostjo grba postavi vprašanje denarja. Politiki bi v grb radi dali tisto, kar je všeč njim, in za izvedbo bi najraje angažirali koga od prijateljev, ki naj bi s tem proslavil sebe in občino" (Valt Jurečič, v Švagelj, 2012).

V raziskavi smo proučile, predstavile in ocenile izgled, vsebino in heraldično ustreznost občinskih grbov 23 občin v celjski ekonomski regiji. Ugotovile smo, da vsi zgodovinski grbi še niso doživeli kakovostnih prenov. Dobri dve tretjini (69 %) obravnavanih občinskih grbov ustreza smernicam sodobne heraldike. Grbi so največkrat neskladni s smernicami v zložljivosti barv in prikazovanju likov. Velikokrat so okrnjene simbolika, jasnost in izraznost.

Analizirale smo tudi mnenje občank in občanov o občinskih grbih, njihovo poznavanje grbov ter pojavljanje grbov. Petina vprašanih ljudi ne pozna vsebine - simbolike občinskih grbov, večinoma (60 % anketiranih) pa so z grbom domače občine "zelo zadovoljni".

Grbi se največkrat pojavljajo na uradnih listinah, ki jih izdajajo občine, v javnih ustanovah, na različnih arhitekturnih elementih, v občinskih glasilih in na oglaševalskih panojih.

Ocenjujemo, da smo kljub vsem problemom in dvomom izvedle solidno raziskavo in jo predstavile. Sledile smo namenu, metodologiji dela in vsebini naloge, ki smo jih dobro zastavile. Manj uspešne smo bile v časovnem načrtovanju. Zbrale in preizkusile smo kriterije za analiziranje grbov. Pri našem delu so se nam porodile tudi nekatere ideje za nadaljnje raziskovalno delo. V prihodnje bi bilo smiselno našo raziskavo postopoma razširiti na celotno državo in vanjo obvezno vključiti strokovnjake. Raziskali bi lahko občinske, šolske in društvene zastave. Proučili bi lahko embleme, znake društev, ustanov ali logotipe podjetij ...

Tako.

Heraldika je manj poznana veda in v vsakdanjem življenju se z njo seznanjamo samo posredno. Z našo raziskavo smo manj poznano strokovno področje približale ljudem in ugotovile, da je grboslovje veda, ki ustvarja občutek spoštovanja in mogočnosti ter ponuja izziv.

1. Evidenca javnih simbolov, grbov, zastav, pečatov, žigov in stampiljk. OPSI, Arhiv Republike Slovenije. Dostopno feb. 2022 na <https://podatki.gov.si/dataset/evidenca-javnih-simbolov-grbov-zastav-pecatov-zigov-in-stampiljk>
2. Fran, spletni slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša. Različica 8.0, 2020. Ljubljana: ZRC SAZU. Dostopno jan. 2021, na www.fran.si
3. Gologranc, G. (2012). Proces regionalizacije v Republiki Sloveniji. Magistrsko delo. Ljubljana: FDV.
4. Grbi občin v Sloveniji (2009). Wikipedija. Dostopno nov. 2021 na https://sl.wikipedia.org/wiki/Kategorija:Grbi_obcin_v_Sloveniji.
5. Haček, M. in Kukovič, S. (2020). Slovenija, država pestrih regionalnih delitev, str. 13-40, v Pokrajine v Sloveniji. Maribor: Inštitut za lokalno samoupravo. Dostopno jan. 2022 na [Pokrajine-Zbornik_knjiga_28.6.2020.pdf](http://www.pokrajine.si/wp-content/uploads/2020/06/Pokrajine-Zbornik_knjiga_28.6.2020.pdf)
6. Hribovšek, A. (2007). Uvod v heraldiko in O grbu, v Slovenska heraldika. Dostopno jan. 2022 na <http://www.grboslovje.si>.
7. Jelinčič, Z. (2008). Slovenski grb in zastava: heraldika in veksilologija. Tržič: Učila International.
8. Jurečič, V. (1998). Grboslovna teorija in kritika obstoječih "grbov". V Heraldica Slovenica, L 1, št. 1. (str. 11-14), št. 2 (str. 20-26), št. 3 (str. 12-17). Ljubljana: HGV društvo.
9. Jurečič, V. (2004). Heraldika - Teorija in zakonitosti. Spletišče Heraldika.si. Dostopno nov. 2021 na <https://heraldika.si/articles.php?lng=sl&pg=20>
10. Jurečič, V. (2009). Heraldična restitucija. Smernice posebne komisije za heraldični, veksilološki in sigilografski register. Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije. Dostopno dec. 2021 na <http://www.grboslovje.si/shramba09/heraldika.pdf>.
11. Kvartič, A. (2021). Ptice slovenskih občinskih grbov. Nedeljska reportaža na R1 z dne 23.5.2021. Dostopno dec. 2021 na <https://radioprvi.rtvsl.si/2021/05/nedeljska-reportaza-254/>
12. Lečnik, A., Križnič, M. (2012). Grbi in emblemi slovenskih občin. Ljubljana: Lečnik.
13. Občine celjske regije (2015). Regionalna gospodarska zbornica Celje. Dostopno jan. 2022 na <https://rgzc.gzs.si/vsebina/Gospodarstvo-regije/Povezave-v-regiji/Ob%C4%8Dine-v-celjski-regiji>
14. Otorepec, B. (2001). Krajevna heraldika na Slovenskem. V Kronika 1-2, L 49, str. 157-170. Ljubljana: Zveza zgodovinskih društev Slovenije.
15. Pokrajine v Sloveniji (2020). Zbirka Lex Localis. Maribor: Inštitut za lokalno samoupravo Maribor. Dostopno dec. 2021, na http://www.pokrajine.si/wp-content/uploads/2020/06/Pokrajine-Zbornik_knjiga_28.6.2020.pdf
16. Pomožne zgodovinske vede (2016). Spletišče Pomožne zgodovinske vede. Dostopno nov. 2021, na <https://pzv.splet.arnes.si>.
17. Prebivalstvo Slovenije po občinah (2019). Prebivalstvo po starosti in spolu, občine. Statistični urad RS. Dostopno jan. 2022 na <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C4003S.px>.
18. Register grbov RS (2007). Spletišče Slovenska heraldika, grboslovje.si. Dostopno jan. 2022 na <http://www.grboslovje.si/register.php>
19. Seznam občin v Sloveniji (2021). Wikipedija. Dostopno dec. 2021 na https://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_obcin_v_Sloveniji.
20. Slovenia: Municipal Flags (2019). Dostopno dec. 2021 na <https://www.crwflags.com/fotw/flags/si-munic.html>
21. Slovenska heraldika (2007). Spletišče. Dostopno dec. 2021 na <http://www.grboslovje.si/>

22. Stanič, R., Jakopič, T. (2005). Osnove heraldike in istovetnostni simboli slovenskih občin. Ljubljana: Heraldica Slovenica.
23. Švagelj, T. (2012). Valt Jurečič: Župani imajo svojevrsten pogled na heraldiko, v Delo, 21.1.2012. Dostopno jan. 2022 na <https://old.delo.si/zgodbe/sobotnapriloga/valt-jurecic-zupani-imajo-svojevrsen-pogled-na-heraldiko.html>
24. Začasne minimalne zahteve slovenske heraldike, veksilologije in sigilografije (2009). V Verzija 2, 11.2.2009. Dostopno jan. 2022 na http://www.grboslovje.si/shramba09/min_zachteve.pdf

Priloga 1: Seznam prilog

Tabele

1. Seznam občin celjske ekonomske regije - površina in št. prebivalstva leta 2021 (str. 7)
2. Heraldika ustreznost občinskih grbov po kategorijah (str. 30)
3. Število anketiranih po obravnavanih občinah (str. 36)
4. Poznavanje izgleda in vsebine občinskega grba (str. 37)
5. Prepoznavanje bolj in manj uporabljenih občinskih grbov (str. 38)
6. Mnenje anketiranih o občinskih grbih (str. 38)
7. Pojavljanje občinskih grbov (str. 40)

Grafikoni

1. Heraldika ustreznost občinskih grbov po kategorijah (str. 32)
2. Poznavanje izgleda in vsebine občinskih grbov (str. 37)
3. Mnenje anketiranih o občinskih grbih (str. 39)
4. Pojavljanje občinskih grbov (str. 40)

Slike

1. Vovbrški (celjski) grb iz sredine 15. stoletja (str. 11)
2. Stari grb Rogatca (str. 18)
3. Nekdanji grb Žalca (str. 26)
4. Celjski grb nad vhodnim portalom v Kvartirno hišo v Celju (str. 41)
5. Ulične table v Celju s celjskim grbom (str. 41)
6. Občinsko priznanje "Zlati celjski grb" (str. 41)
7. Grb na stari hiši na Vranskem (str. 41)
8. Žalski grb na avtomobilski registrski tablici (str. 41)
9. Občinski grb na naslovnici Šmarskih novic (str. 41)

Priloga 2: Anketni vprašalnik spletne ankete (izvleček - delovno, nelektorirano gradivo)

Izberite vaš spol M Ž

Napišite ime občine, v kateri živite: _____

Ali veste, kako izgleda grb vaše občine DA NE

V primeru, da ste obkrožili DA, v nekaj besedah opišite izgled občinskega grba.

Ali poznate vsebinski pomen grba vaše občine? DA NE

V primeru, da ste obkrožili DA, v nekaj besedah opišite pomen grba vaše občine.

Kje ste že zasledili grb vaše občine? (možnih več odgovorov)

- na uradnih listinah občine
- v javnih ustanovah (občinski urad, šola, sodišče, muzej, zdravstveni dom...)
- v cerkvi in na/v verskih objektih
- na drugih arhitekturnih elementih (starejše zgradbe, vodnjaki, portali, ulična oprema...)
- druge (Kje?) _____

Kako ste zadovoljni z grbom vaše občine glede na:

	sploh ne	delno	zelo
barvo			
obliko			
postavitve simbolov			
izraznost vsebine			

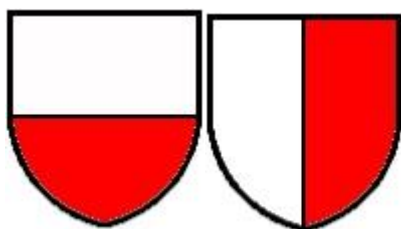
Grbi katerih občin so prikazani na sliki?

Oblike in razdelitve štita

Danes je heraldično priznanih 5 štitev: 4 gotski trikotni (sanitski) in poznogotski polkrožni - španski ščit. Mogoča so malenkostna odstopanja.

Enkrat deljen in enkrat sekan ščit.

Vodoravno razdeljen ščit v različnih barvah se imenuje deljen, navpično razdeljen ščit pa je sekan. Sodobna heraldika priporoča največ dve razdelitvi; več jih odsvetujejo.

Grb je velikokrat sestavljen iz dveh komponent: štita in okrasja (krona, šlem, šlemni okras, ogrinjalo...).